Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

4 МАРТ 1967 й.
2-йил чиқиши.
ШАНБА.
№ 54 (209).
БАҲОСИ 2 ТИЙИН.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

РЕМОНТЧИЛАР МАЖБУРИЯТИ

Октябрь революцияси номидаги Тошкент вагон-ремонт заводининг коллективи юбилей шарафига меҳнат вахтасида туриб ишламоқда. Заводнинг инструментал, ремонт-механика, гилдирак цехи азаматлари айниқса жонбозлик кўрсатиб ишлашяпти. Корхонанинг П. Суворова, П. Гриднев, П. Железнов бошлиқ бригада аъзолари смена топшириқларини анча ошириб адо этаётирлар. Бу бригадаларда тежамкорликка ҳам катта эътибор беряляпти. Чунки, завод коллективи юбилей йилида 300 тонна қора металл, 20 тонна рангли металл, 541 минг киловатт-соат электроэнергия, 429 тонна ёқилғи тежашга қарор қилган.

Завод ишчилари темир-терсак йиғиш ва топшириш планини ҳам муддатидан олдин бажариб, планга қўшимча 100 тонна қора ва 2 тонна рангли металл бериш мажбуриятини олдилар.

Шу кунларда юбилей йили мажбуриятини бажариш учун цехлар, бригада ва участкаларда социалистик мусобақа авж олмоқда.

БЕШ ЙИЛЛИК ИЛҒОРЛАРИ

СОЗЛОВЧИ ЖЎРАВОЙ

Айни ёз пайтлари эди. Иш куни ҳам тугади. Жўравой завод дарвозасидан чиқиб ҳар куни борадиган томонга эмас, бошқа ёққа — чайлага йўл олди. Дадаси, ойиси, акалари ўша ерда ахир.

Жўравой саҳарда турди. Ариқчаларда сув жилдираб оқяпти. Қизиқ, бу ердаги ҳар бир нарса Жўравойга заводни эслатаверди. Сув экинга қанчалик зарур бўлса, мой дастгоҳ учун шунчалик керак. Бу ерда кетмон, цехда эса болға.

Жўравой куни билан картошка кавлашга ёрдамлашди. Дала қанчалик латофатли бўлмасин, завод меҳри уни ўзига тортарди.

Эртасига у ўзининг қадрдон цехига барвақт келиб, участкадаги дастгоҳларни бирма-бир кўздан кечирди. Ҳаммаси ишга шай. Нима қилсин, Бекор ўтиролмади. Биринчи операцияни бажарувчи Эркин шошиб қоляпти чоғи. Чунки унинг бир ўзи тўртта ярим автомат дастгоҳни бошқаряпти. Илгари бу дастгоҳлар ўрнида оддий токарлик дастгоҳлари бўлиб, тўрт киши ишларди. Ярим автоматлар ўрнатилгач, бир киши ишлай бошлади. Жўравой Эркинга ёрдамлашди. Синган кескичларни олиб янгисини, эскиларини эса чархлаб бошқатдан қўйди. Шунинг ўзи катта гап. Тўрт дастгоҳда ўн олтита кескич бор. Ҳаммасини ишга шай қилиш учун Эркин бир соат вақт сарфлаши керак эди. Жўравойнинг ёрдами туфайли анча вақт тежаб қолинди.

— Раҳмат, дўстим,— деди Эркин Жўравойга миннатдорчилик билдириб.

Шу пайт мастер Е. Копилов келиб қолди.

Ўртоқ Қосимов,— деди табассум билан мастер,— иккинчи операциядаги фрезерчимиз келмай қолдику, энди нима қилдик?

Жўравой дарров мастер кўнглидаги гапни фаҳмлади.

— Ўзимиз ишлайверамиз, унинг йўқлигини билинтирмаймиз,— деди Жўравой хушчақчақлик билан.

Жўравойнинг бу гапидан мастер жуда хурсанд бўлди. Унинг елкасига қоқиб, бошқа ишларга айланишиб кетди...

Жўравой Қосимов Ўзбекистон трактор-йиғув заводига ишга келганига атиги икки йил бўлди. У биринчи бор механика цехига қадам қўйганида бироз хавфсиради, тўғрироғи цехнинг шовқин-сурони кўнглининг аллақаерини ғаш қиларди. Илгари театрда администратор бўлиб ишлаган одамга «қора мойда ишлаш» ғалати туюларди.

Ҳамид Жўравойга токарлик касбини қунт билан ўргата бошлади. Натижада Жўрабой уч ойда эмас, икки ойда токарь бўлиб олди. Имтиҳонни муваффақиятли топширди. Буни қарангки Жўравой мустақил ишлай бошлаши билан Ҳамид армияга кетадиган бўлиб қолди. Улар хайрлашишди:

— Менинг йўқлигимни билинтирманг, Жўравой ака,— деди Ҳамид шогирдига ишонч билан.

Мана ҳозир у созловчи бўлиб ишлаяпти. Бундан ташқари токарликка ҳам, фрезерчиликка ҳам гувоҳномалари бор. Участканинг қаерида ишчи кучи етишмаса, ўша ерда ҳозир бўлади. Дастгоҳларнинг ҳаммаси унга сирдош.

— Жўравой участкамиздаги асосий ишчиларимиздан,— дейди мастер Е. Копилов.

Унинг иш билармонлиги туфайли участкадаги 20 га яқин дастгоҳ мунтазам ишлаб турибди. Бу дастгоҳлар ҳар куни 120 —130 тадан, бир ойда эса трактор учун 3000—3200 тадан кожух тайёрлаб беряпти. Участка аъзолари шонли юбилейга туҳфалар билан боришга аҳд қилишган. Тайёрланган бу туҳфада созловчи Жўравойнинг ҳам ҳиссаси бўлади.

Ҳ. ОЛИМЖОНОВ,
завод ишчиси.

ХАЛҚ НОМЗОДЛАРИ

Таисия Ивановна Горбунова пойтахтимиздаги В. И. Ленин номли радио лампа заводи ёш мутахассислар тайёрлаш бўлимининг инженери. Шу корхонада ўн уч йилдан буён меҳнат қилади.

Яқинда завод ишчи ва хизматчилари бу ишчан жамоатчи аёлни Ленин район Совети депутатлигига номзод қилиб кўрсатдилар..

Суратда: Т. И. Горбунова.

М. Нуриддинов фотоси.

ОТА ЎҒЛИ

Қурилишда ишлаётган Расул ака олдига ўғли Носир тез-тез келиб турарди. Бир куни шундай бўлди. Носир дадасининг ишларига ҳавас билан қараб турган эди. шу пайт Расул ака кутилмаганда:

— Носир, шу бугун менга бир ёрдамлашвор, — деб қолди.

Шу куни Носир отасига анча қарашди. Ғишт олиб берди, ғишт тагига қоришма қўйди. Хуллас, ота-бола анча иш қилишди. Йўлда кетишаётганида шаҳримизда қад кўтарган чиройли, биноларга Носир ҳавас билан қараб борди. Шу-шу, у қурилишга тез-тез келиб дадасига ёрдамлашадиган бўлди. Қурилиш ишларига, дурадгорлик касбига меҳр уйғона бошлади Носирда. Ана шунда 16 баҳорни кўрган эди у.

Ўғлидаги дурадгорлик касбига бўлган қизиқишни кўрган Расул ака Носирнинг заводга ишга киришига қаршилик кўрсатмади. У 1954 йили дурадгор устага шогирд бўлиб ишга кирди. Дастлаб анча қийинчиликлар бўлди. Рандани тўғри ушлай олмаган, ром-эшиклар ясашдан бутунлай бехабар бўлган Носир 2 ой ичида 3-разряд эгаси бўлди. Шундан кейин ҳам у билмаганларини бу ердаги усталардан сўраб ўрганди. У аъзо бўлган бригадада асосан ром, эшиклар ясаларди. Қурилишларга кўплаб ромлар ясаб берилди.

У шу кунларда Экскаватор заводининг 5-дурадгорлик цехидаги бригадага бошчилик қилиб келяпти. Маълумки, завод экскаватор бригадаси ишчиларга мўлжалланган вагон-уйлар ҳам ишлаб чиқаради. Бу вагон-уйларга, ром, эшикларни Носир Исамуҳамедов бошлиқ бригада аъзолари ишлашади. Бригада ойлик топшириқларини ошириб бажаради.

Носир Исамуҳамедов заводнинг жамоат ишларида ҳам актив иштирок этяпти. Завод касаба союз комитетининг аъзоси, цех касаба союз комитетининг раиси сифатида у ишчилар ҳақида доимо ғамхўрлик қилади. Хуллас, тиним билмас бу йигитни ҳамма ҳурмат қилади.

Завод ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари коллективи унга катта ишонч билдириб 180-сайлов округидан шаҳар Совети депутатлигига номзодини кўрсатдилар.

Катта коллективнинг ўғлига билдирган ишончини эшитган 86 ёшли Расул ота Исамуҳамедов Носирнинг елкасига қоқиб:

— Баракалла, ўғлим, бу замонда ҳалол меҳнат қилган доимо бахтли бўлади. Халқимизга доимо яхши хизмат қил. Коллективнинг ишончини оқла, ўғлим — деди.

Ҳа, Носир Исамуҳамедов кўпчилик ишончини албатта оқлайди.

С. ЕҚУБОВ.

САЙЛОВЧИЛАР СЕВГАН ЖОЙ

Оржоникидзе посёлкасидаги маданият уйида ташкил этилган Куйбишев районининг 60-сайлов участкаси агитпункти бугун кечагидан ҳам сайловчилар билан гавжум. Шинам қилиб безатилган хонада сайловчилар газета-журналларнинг янги сонлари билан танишадилар.

Справка столи ҳам бўш эмас. Бугунги навбатчи Евгения Имас сайловчиларни қизиқтирган саволларга жавоб бермоқда.

— Участкамиздаги сайловчилар, — дейди коммунист ўқитувчи ва агитпункт мудири Лидия Ямпольская, —12 мартда ўзлари кўрсатган номзодлари учун аҳиллик билан овоз берадилар. Агитпунктда сайлов кунига ҳамма нарса муҳайё. Бунда Лариса Давгал, Марҳамат Шоабдурасулева, Луиза Жонгирова каби 2-мактаб агитаторларининг хизмати катта бўлмоқда.

И. РУСТАМОВ.

Чилонзордаги савдо марказида Тошкент парфюмерия фабрикаси ишлаб чиқараётган маҳсулотларни сотиш виставкаси ташкил этилди. Бу виставкада фабрика ишлаб чиқараётган ва чиройли қилиб безатилган қутичаларга жойланган «Сирень», «Кармен», «Шарқ», «Гўзал», «Дилором» атрлари; хушбўй косметик моллар бор.

СУРАТДА: виставкада савдо пайти.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» саҳифаларида

Қишлоқ хўжалик илғорларининг 1967 йил 1 мартда бўлиб ўтган қурултойида муҳокама этилиб, қабул қилинган Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалик меҳнаткашларининг 1967 йил учун социалистик мажбуриятлари газетада эълон қилинган.

Ўзбекистон ССР Олий Советига сайлов ўтказувчи 146-Пахтаобод сайлов округи меҳнаткашларининг вакиллари шу округдан депутатликка номзод, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Шароф Рашидович Рашидов билан учрашдилар.

Коммунистик меҳнат зарбдори КПСС аъзоси Умаржон Ҳусанов пойтахтимиздаги ремонт-механика заводи гидропресслар цехининг ишчан йиғувчи слесаридир. Умаржон шу корхонада етти йилдан буён меҳнат қилади, сифатли маҳсулот ишлаб чиқариб бошқаларга ўрнак бўлаётир. У 6-кечки ишчи ёшлар мактабининг 10-синфида ўқийди.

Суратда: У. Ҳусанов.

ГИЛМОЯГА КЕНГ ЙЎЛ ОЧИЛСИН!

ЎЗБЕКИСТОН ССР ГОСПЛАНИ, ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ВА СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ МИНИСТРЛИКЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Гилмоя саноатда вино, ўсимлик ёғлари ва нефть маҳсулотларини тозалашда қимматли хом ашё сифатида хизмат қилади. Ҳозирги кунда гилмоядан деталь қуйиш қолипларини тайёрлашда ҳам фойдаланиляпти. Бундан ташқари гилмоядан резина, қоғоз саноатида қўшимча, керамика ва металлургияда ширали гил, медицинада эса дори сифатида фойдаланилади. Ерни пармалашда лойқа эритма сифатида ҳам ишлатилади. Атом реакторларида зарарли нурларни ютиб қолувчи элак сифатида, космик техникада ва лак ишлаб чиқариш саноатида ҳам кенг фойдаланилмоқда. Улар линолеум, клеёнка, грампластинка ишлаб чиқаришда, электротехникада слюда изоляторлари ўрнида ҳам ишлатилади. Хуллас олимларимиз бу муҳим хом ашёдан саноат ва хўжаликнинг 300 га яқин тармоғида фойдаланиш мумкинлигини исботладилар.

Хўш, шундай экан мазкур хом ашё— гилмоя республикамизда топиладими ва уларни халқ хўжалигининг турли тармоқларида ишлатилиш имкониятлари текширилганми, деган савол туғилади.

Геология фанида гилмоя—бентонит термини билан юритилади. Ўзбекистонда гилмоя, гилбўта, кўк-ширам, ширали гил, тоғ ёғи, тош-совун деган номлар билан машҳурдир.

Гилмоя табиатда оқ, ўтранг, кулранг, қўнғир ва бошқа рангларда учрайди. У устки кўриниши жиҳатидан оддий кир совунига ўхшаш юмшоқ «мойли» бўлиб, қуёш таъсирида тез қурийди ва тош ҳолатига айланади. Бундай гилмоялар ажойиб физик ва кимёвий хоссаларга эгадир. Шунинг учун улар саноатда ва қишлоқ хўжалигида кенг татбиқ этилади. Баъзи бир гилмояларнинг ажойиб хусусиятларидан бири шуки, у сув билан қўшилганда ўз ҳажмини 10 —15 бараварча оширади. Шунингдек, гилмоя ўзининг майда—0.001 миллиметрли ясси заррачалари юзасидан ҳар хил кераксиз рангли моддаларни ютиб қолиш хусусиятига ҳам эга. Фанда бу хоссани адсорбция дейилади.

Ўзбекистонда гилмоялар қадим замонлардан бери маълум бўлишига қарамай уларнинг геологик ўрганилиши ва технологик ишлатилиши хоссаларини очиш тўғрисидаги илмий ишлар эътиборсизлик билан олиб борилган ва ҳозир ҳам шундай.

Ўзбекистон Фанлар Академияси Ҳ. М Абдуллаев номидаги геология ва геофизика институти ходимларидан С. М. Юсупова Н. П. Петров, Г. И. Тесленко ва химиклардан Б. Г. Запрометов, Л. Б. Смолина, А. Шамсиев, К. С. Аҳмедов, И. Ориповларнинг кўп йиллар давомида республикамиз гилмоялари устида олиб борган илмий тадқиқот ишлари ўзига хос самара берган бўлса ҳам, бу ишлар ҳозирги замон талабига жавоб беролмайди. Чунки улар бирбиридан ажралган ҳолда ва тор мазмунда олиб борилган. Шунга қарамай республикамизнинг геологлари томонидан текширилган ишлар натижаси ўлароқ гилмояларнинг Ўзбекистонда кенг тарқалганлиги аниқланди. Ўзбекистоннинг жанубидан шимолига, шарқидан ғарбига қадар гилмояларни излаб топиш мумкин. Уларнинг қалинлиги 3 метрдан 300 метргача етади. Запаси битмас-туганмасдир. Ҳозирги кунда Украина ва Грузияда гилмоялар устида олиб борилаётган илмий тадқиқот ишлари республикамизда гилмоялар устида ҳам кенг кўламда илмий ишлар олиб боришни тақозо қилинмоқда. Чунки бу соҳадаги илмий ишлар жуда катта истиқболга эга эканлиги кун сайин янгидан янги кашфиётлар асосида яққол кўрсатиб берилмоқда.

Қуйида биз ана шу янгиликлардан баъзи бирларини келтириб, мана шу соҳага республикамиз олимларининг ва директив органларининг эътиборини жалб этмоқчимиз.

ГИЛМОЯ ВА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ

Гилмоя қишлоқ хўжалигида асосан тупроқнинг тузилишини яхшилабгина қолмай, ерда яхши нам сақлаб, ўсимлик учун озми-кўпми озуқа сифатида ҳам хизмат қилади. Чорва молларини боқишда ва қишлоқ хўжалиги зараркунандаларини йўқотишда ҳам гилмоянинг роли каттадир.

Грузияда гилмоя бор бўлган ерларда апельсин ва узумларнинг ҳосилдор ҳамда мазали бўлишлиги аллақачонлар сезилган. Ота-боболаримиз Зарафшон ва Фарғона водийсида ерларнинг унумдорлигини ошириш учун шу районлардаги гилмоялардан ўғит сифатида фойдаланганлар. Бунинг далили учун Фарғона область газетаси «Коммуна»да 26 январда босилган К. Саримсоқов ва Ш. Тошматовларнинг «Ҳосилдорлик омиллари» деган мақоласидан парча келтирамиз. «Содиқ Мўминов бошлиқ 3-бригада ерга минерали тоғ тупроғидан деярли солмади, етарли нам сақламади. Чигитни ўз намига ундириб ололмади. Ғўзасини 2—3 мартагача кўп суғорди. 76 гектар майдонининг ҳар гектаридан 26,2 ўрнига 22,5 центнердан пахта кўтарди. Собир Содиқов бошлиқ 15-бригада ҳар гектарга маҳаллий ўғит ва минералли тоғ тупроғидан (гилмоядан) 12 тоннадан ҳам кўп солиб, етарли нам сақлади, чигитни ернинг ўз намига ундириб олди. Ғўзасини мўлжалидан кўра 2—3 мартагача кам суғорди. 64 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 29 центнердан хирмон кўтарди. Натижада ҳар гектар ҳисобига камида 50—60 сўмдан ошириб фойда қилинди...

Кўриниб турибдики ориғ ва қумлоқ ерларда гилмоянинг фойдаси катта, у сув танқислигини сездирмайди..

АҚШ қишлоқ хўжалигида гилмоядан фойдаланиш ҳам эътиборга сазовордир. Аниқланишича, уруғларни гилмоянинг суюқ лойқа эритмасига булғаб экилса унинг ўсиб чиқиши тезлашади ва биринчи кунларда гилмоянинг ўзи ўсимлик учун озуқа сифатида хизмат этади. Ана шу ердаги тажрибаларга кўра гилмояни молхоналарга сепилганда маҳаллий ўғитнинг фойдалилиги сезиларли даражада ортган.

Гилмоянинг қишлоқ хўжалигидаги кенг қўлланилиши юзасидан Қозон қишлоқ хўжалиги институтининг олиб борган ишлари эътиборга сазовордир. Бу ерда олимлар гилмояни чўчқаларга бериб уларнинг ўсиш жараёнини текширганлар. Тажрибалар шуни кўрсатадики (журн. «Свиноводство» 1964—№12) озиқ-овқатга унинг 1 проценти миқдорида гилмоя қўшиб чўчқаларга берилса, 2 ойликдан 8 ойликкача бўлган ёш чўчқаларнинг бир суткадаги ўсиши 12,5 процентга ошган. Бу нарса гўшт сифатига асло таъсир кўрсатмаган.

Гилмояларнинг танага бўлган мана шундай физиологик таъсири ҳозирги кунда яна ҳам чуқурроқ ўрганилмоқда. Ўзбекистонда гилбўталарнинг кишилар томонидан истеъмол қилиниши халқимизга кўп вақтлардан буён маълум. Ҳозир бу нарса илмий асосда ҳам текшириб кўрилмоқда. Масалан Грузия қишлоқ хўжалик институтида (Л. Вадачкория) гилмояларни инсон истеъмол қиладиган озиқ-овқат таркибида ҳам қўллаш ижобий натижалар бериши ҳақида иш олиб бориляпти.

Шунингдек гилмояларнинг қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши ишлатиладиган заҳарли химикатлар тайёрлашдаги роли кундан-кунга ортмоқда. Маълумки, бир гектар узумзорнинг кулини йўқотиш учун бир фаслда 40—80 килограммгача мис купороси (бордосс суюқлиги) ишлатилади. Бу 10—12 килограмм йўқотилган тоза мис демакдир. Гилмоя аралашмаси асосида олинган мис нафтенати сифат жиҳатидан бордосс суюқлигидан қолишмайди ва арзонга тушади. Шу асосда ферро-нафтенат ҳам топилди (Қрим, Л. А. Сушицкий, И. В. Птицина). Янги топилган фунгицидлар олма, узум, картошка касалликларига қарши курашда ижобий натижалар берди.

Республикамиздаги Р. Р. Шредер номидаги боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий текшириш институти шу кунларда гилмоя қўшилган нефть ёғларини олма қуртига қарши ишлатиш йўлларини излаб топишга киришди. Тажрибалар тез суръатлар билан олиб борилса, яхши натижаларга эришилишига ишончимиз комил.

Гилмояларни сув ўтказиши юқори бўлган каналларда фильтрацияга қарши экран сифатида ишлатиш мумкин. Улар полиэтилен пардаларига нисбатан арзон ва чидамли бўлади. Бу нарсани олимларимиз илмий ишларида аллақачон исботлаб беришган.

Масалан Ирригация институти ходими Т. Ш. Абдуллаевнинг битум ва гилмоя қоришмасидан олган совуқ асфальти бу борада порлоқ истиқболга эга. Совуқ асфальт қишлоқ хўжалигида йўл қурилишида, каналлар ўтказишда ниҳоятда катта аҳамиятга эга. Бунинг моҳияти Қарши воҳасида амалда синаб кўрилди. Шунга қарамай республикамизда бу соҳага етарли эътибор берилмаяпти.

(Давоми иккинчи бетда)

ОЛИМЛАРНИНГ ЙИЛЛИК ЙИҒИЛИШИ

Бугун Тошкентда Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг йиллик умумий йиғилиши ўз ишига якун ясади. Олимлар икки кун давомида республика Фанлар академияси системасига кирувчи барча илмий-текшириш ташкилотлари фаолиятларидаги муҳим проблемаларни муҳокама қилдилар.

Йиғилишда Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Президиумининг бош илмий секретари, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг корреспондент аъзоси М. З. Хомидхонов Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ўтган йилларда олиб борган ишлари тўғрисида ҳамда академиянинг юбилей йилида амалга ошириладиган ишларининг тематик планлари ҳақида доклад қилди. Докладчи ва доклад юзасидан музокарада қатнашган нотиқлар ўттиздан ортиқ илмий-тадқиқот ташкилотлари ўзларига топширилган вазифаларни муваффақиятли бажарганликларини таъкидладилар. Бу илмий ташкилотлар ўнлаб илмий ишлар яратдиларки, улар ўз моҳият-эътибори билан халқ хўжалигимизнинг бундан буёнги тараққиётига катта ёрдам бериши билан бирга, Ўзбекистонда техника тараққиётининг ҳамда қурилишнинг янада авж олишида хизмат қилади.

Йиллик йиғилиш 1967 йилги илмий-тадқиқот ишларининг планини тасдиқлади. Фанлар академиясининг илмий-текшириш институтлари бу йил 400 га яқин энг муҳим проблемалар устида иш олиб боради.

Олимлар ўз йиғилишларида кўплаб илмий докладлар тингладилар ва уларни муҳокама қилдилар. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги В. К. Қобулов ўз докладида ҳисоблаш техникасининг халқ хўжалигида кенг қўлланилаётганлиги ҳақида ҳикоя қилиб берди. «Хўжалик реформаларини ўтказишда иқтисод фанининг актуал проблемалари ҳақида» Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг корреспондент аъзоси О. Б. Жамолов доклад қилди. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги Г. А. Мавлоновнинг Ўзбекистонда олиб борилаётган сейсмик кузатишларнинг ҳозирги аҳволи ва бундан буёнги вазифалари ҳақида қилган доклади йиғилиш қатнашчиларида катта қизиқиш туғдирди.

Республика Фанлар академиясининг йиллик умумий йиғилишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Н. Нишонов қатнашди.

Наримон Умаров шаҳар «Зангори экран» телевизор кинескопларини қайта ремонт қилиш корхонасининг пешқадам радиомеханикларидан биридир. У ишлаб чиқарган маҳсулот доим сифатли бўлади. Ёш ишчи Н. Умаров Совет ҳокимиятининг 50 йиллиги шарафига бошланган социалистик мусобақага қўшилиб, йиллик топшириқни ўн ойда бажариш мажбуриятини олган.

СУРАТДА: Н. Умаров иш устида.

ХАРИДОРЛАР ТАЛАБИГА МОС

Пойтахтнинг Киров ва «Правда Востока» кўчалари муюлишига жойлашган «Таштекистильшвейторг»га қарашли 64-магазин шу кунларда харидорлар билан гавжум. Магазиннинг кенг залида эркаклар ва аёлларнинг кийим-кечакларини сотадиган бир неча секция ишлаб турибди.

Махсус ажратилган жойда хотин-қизлар пальтоси кўргазмаси очилган. Бу ерда хотин-қизларнинг 24 хил мавсумий пальтоси осиб қўйилган. Харидорлар ўзлари ёқтирган пальтони харид қилишяпти.

Тошкент шаҳар савдо бошқармасининг аҳоли талабини ўрганиш ва савдо конъюктураси бўлими аҳолининг талабини билиш мақсадида очган бу кўргазмага «Қизил тонг» тикувчилик фирмасида тайёрланган маҳсулотлар қўйилган.

Шаҳар савдо бошқармасининг ходими Акром Қалибоев, «Қизил тонг» тикувчилик фирмасининг бош инженери И. А. Бабаянц, фирма экспериментал цехининг вакиллари, магазиннинг товаршуноси В. В. Фроловалар савдо гепасида туриб, аҳолининг талаб ва истакларини ўрганяптилар. «Қизил тонг» тикувчилик фирмасининг чеварлари тикиб чиқарган хотин-қизлар пальтоларини ҳамма севиб олмоқда.

Тошкент шаҳар савдо бошқармаси Халқаро хотин-қизлар кунига атаб шаҳарнинг кўпгина магазинларида савдо кўргазмаси очди. Октябрь колхоз бозоридаги растада ип газламалар, «Ташпромторг»га қарашли «Тоҳир ва Зуҳра» магазинида штапель газламалари. Чилонзордаги Савдо марказида. Ш. Руставели кўчасидаги 49-магазинида упа-эликлар савдо кўргазмалари очилди.

Байрам олди савдосида товарларнинг шаҳар магазинларида кўплаб ассортиментда сотилишидан, бу савдоларда харидорларнинг талаблари ҳисобга олинаётганлигидан кўпчилик миннатдор.

КИМ ҒОЛИБ ЧИҚАДИ?

Совет ҳокимиятининг барпо этилганига 50 йил тўлиши муносабати билан шу кунларда мактаблардаги кутубхоналар иши бўйича Бутуниттифоқ жамоатчилик кўриги ўтказилмоқда. Кўрикни СССР Маданият министрлиги, ВЛКСМ Марказий Комитети, «Известия» ва «Советская культура» газета редакциялари эълон қилган.

Кўрик шу йил май ойида якунланади.

Ҳозир республика мактабларида Бутуниттифоқ кўригидан ўтиш учун қизғин ҳозирлик кўрилмоқда. Қизиқарли темаларда китобхонлар конференцияси, китоб пропагандасига бағишланган лекция ва суҳбатлар ташкил қилинаяпти.

Карима Ғойипова ўтган йили шаҳардаги 119-ўрта мактабни тамомлаб «Қизил тонг» тикув фирмасига ишга кирган эди. Қисқа муддатда бу ёш ишчи қиз ўз касбини яхши ўзлаштириб олди. Ҳозир Карима ишлаб чиқараётган маҳсулот сифатлилиги билан шуҳрат қозонмоқда.

СУРАТДА: ёш чевар тикувчи К. Ғойипова иш устида.

ЮЗДАН ОШИҚ МАМЛАКАТДАН МЕҲМОН

Совет хотин-қизлар комитетида ТАСС мухбирига хабар беришларича, халқаро хотин-қизлар кунини байрам қилишга жаҳондаги юздан ошиқ мамлакатдан меҳмонлар келишини кутиб турибмиз. Аёллар жамоатчилигининг 250 вакили орасида социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари, Африка қитъасида ривожланаётган халқлар миллий ташкилотларининг раҳбарлари, Скандинавия, Латин Америкаси, Осиё хотин-қизлари миллий ташкилотларнинг раҳбарлари бор... Халқаро хотин-қизлар ҳаракатининг ветеранлари, хотин-қизлар халқаро демократик федерациясининг актив намояндалари, жаҳон тинчлик кенгаши, жаҳон касаба союзлар федерацияси, ЮНЕСКО, ёшлар ташкилотлари актив намояндаларининг келиши кутилмоқда.

Юбилей йилидаги 8-март айниқса кенг ва тантанавор байрам қилинади. Традицияга кўра, Кремлдаги қарийб 6 минг киши сиғадиган съездлар саройида ўтказиладиган мажлис энг муҳим воқеа бўлади.

Сўнгра жаҳоннинг илғор аёллари дўстлик уйида учрашадилар. Бу ерда 9 мартда «Социалистик жамиятда хотин-қизларнинг роли» деган темада уч кунлик халқаро симпозиум очилади. Мунозара темаси кўп миллатли давлатимизнинг барча меҳнаткаш хотин-қизларига тенг ҳуқуқ берган Улуғ Октябрь Революциясининг 50 йиллиги билан боғланган. Тинчлик ва социал тараққиёт учун, АҚШ нинг Вьетнамдаги ва ер куррасининг бошқа районларидаги жинояткорона агрессиясига қарши тинчликсевар кучларнинг жипслашуви учун курашдек замонамизнинг актуал масалаларига ҳам эътибор берилади, албатта.

Чет эллардан келган меҳмонлар Совет давлатининг ярим асрлик тарихида экономика, уй-жой қурилишининг миқёсий ва халқ хўжалиги бошқа соҳаларининг, шунингдек фан, маданиятнинг тараққиёти билан таниша оладилар.

Халқаро хотин-қизлар ҳаракатининг атоқли намояндалари совет ҳамкасблари билан фақат Москванинг ўзидагина учрашиб қолмайдилар. Уларга мамлакатимиз бўйлаб саёҳат қилиб, Волгоград, Киев, Тбилиси, Ереван, Таллин ҳамда иттифоқдош ва автоном республикаларимизнинг бошқа шаҳарларидаги дугоналари билан фикр алмашишларига имконият берилади.

Шу кунларда совет хотин-қизлари комитети жанговар штабга ўхшаб қолди. Бу ерда меҳмонларнинг аэродром ва вокзалларга келишларидан, уларни меҳмонхоналарга жойлаштиришдан тортиб, корхоналар, ишчи клублари, маданият саройларида ва совет кишиларининг оилаларида учрашувларини ташкил этишга қадар хилма-хил масалалар ҳал қилинмоқда. Турли ташкилотлар, ўқув юртлари, болалар муассасалари, медицина ва бошқа муассасалар комитет адресига янгидан-янги таклифномалар юбормоқдалар. Кўп сонли таржимонлар отряди танланиб бўлинди. Улар турли мамлакат халқларидан келган вакилларининг бир-бирлари билан шахсий алоқа ўрнатиш, дўстликни мустаҳкамлашларига ёрдам берадилар.

Барча иттифоқдош республикаларнинг вакиллари совет аёллари чет эллик опа-сингиллари ва дугоналарини ўзларига хос меҳмондўстлик билан кутиб олишга актив тайёрланмоқдалар.

Москва.

ЧОЛҒУ АСБОБЛАРИ КЎПАЯДИ

Пойтахтимиздаги чолғу асбоблари фабрикасининг Константин Абрамов бошлиқ чолғу цехи коллективи ўзбек миллий чолғу асбоблари ишлаб чиқаришда пешқадамлик қилмоқда. Улар шу кунларда 14 хил чолғу асбоби яратишяпти. Қашқар прима рубоблари, дуторлар, танбур, прима чанги, альт ғижжаги, доира, най каби чолғу асбоблари шулар жумласидандир. Чолғу асбоблари тайёрлашда цехнинг Мансур Мирзаев, Яков Арискин, Константин Кимеев, Роза Сейтенбетова каби қўли гул усталари намуна бўлишяпти.

Фабрика коллективи айни кунларда юбилей меҳнат вахтасида туриб ишламоқда. Улар юбилейни муносиб тўёналар билан кутиб олишга, йиллик планни муддатидан олдин бажариб планга қўшимча 30 минг сўмлик чолғу асбоблари ишлаб чиқаришга аҳд қилганлар.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ГОСПЛАНИ, ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ВА СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ МИНИСТРЛИКЛАРИ ДИҚҚАТИГА

ГИЛМОЯГА КЕНГ ЙЎЛ ОЧИЛСИН!

(Боши 1-бетда).

Гилмоядан қишлоқ хўжалигида фойдаланиш йўллари юқорида кўрсатилганлар билан чегараланмайди.

Қишлоқ хўжалигида гилмоядан фойдаланиш юзасидан янада кўпроқ иш олиб борилса, янгидан-янги натижалар, кашфиётлар вужудга келади деган умиддамиз.

ГИЛМОЯ ВА САНОАТ

Гилмоялардан оғир саноатнинг пўлат ва чўян қуйиш цехларида қолип гили сифатида фойдаланиш мумкинлиги ҳам исботланган. Калас гилмоялари устида олиб борилган тажрибалар ижобий натижалар бергани кўпчиликка маълум. Лекин гилмояни қазиб олувчи карьер ва уни майдаловчи тегирмон бўлмагани учун, бу ишлар эсдан чиқиб кетди.

Республикамиздаги оғир саноатнинг бу соҳадаги эҳтиёжи ҳанузгача Уралдаги Нижне увельск конидан келтирилаётган оловга чидамли гиллар ҳисобига қондирилмоқда. Ваҳолонки, охирги ахборотларга кўра Урал ва Волга бўйидаги чўян, пўлат қуйиш цехларида бу гиллар ишлатилмай, Татаристон гилмояларидан фойдаланиляпти. Шундай экан, нега Ўзбекистон оғир саноати Тошкент, Самарқанд, Беговотдаги пўлат ва чўян қуйиш цехлари маҳаллий гилмоялардан фойдаланмайдилар. Бу йўлда кўплаб давлат пуллари бекорга кўкка совурилмоқда.

Қўқондаги пўлат ва чўян қуйиш цехлари Нижне увельск гилидан воз кечиб, маҳаллий гилмоялардан фойдаланишга ўтдилар. Бу ташаббусдан бошқа шаҳарлардаги саноат корхоналари ҳам ўрнак олишса бўлади. Гилмоядан ясалган қолипда пригарметалл қуйиндиси кўп бўлгани баъзиларни ўйлатиб қўяр эди. Ҳозир шу қуйинди миқдорини камайтириш усуллари топилди. Украин олимларининг таклифи бўйича қолип ичига ПЖ кўмири, мазут, нефть, тош ва писта кўмир пекаси суртилса, пригар сезиларли даражада йўқолар экан.

ХИМИЯ САНОАТИ

Бу соҳада гилмоялар оқловчи, қўшимча ва катализатор сифатида кенг қўлланилади. Гилмояларнинг вино, ўсимлик ва нефть ёғларини оқлашдаги роли кўпчиликка маълум. Лекин республикамиз озиқ-овқат саноатида нима учундир қимматбаҳо синтетик оқловчилардан фойдаланилади. Масалан Венгрия, Чехословакия, Украина каби жойларда гилмоялардан фойдаланиш кенг йўлга қўйилган. Нега биз шуни қила олмаймиз?

Италияда ҳозирги кунда гилмоялардан сунъий толалар (капрон) олишда ҳам фойдаланиляпти. Келажакда газдан сунъий толалар оладиган — химия Ватани бўладиган Ўзбекистонимизда ҳам гилмоядан ана шундай фойдаланилса, нур устига нур бўлар эди.

Чехословакияда Бранск гилмояси олий полимер материалларни олишда катализатор сифатида ишлатиляпти. (Чехословакия патенти № 90846). Бу каби ишларни ҳам Ўзбекистонда тажриба қилинса мақсадга мувофиқ бўлур эди.

Гилмоялар молекуляр элак сифатида ҳам кенг қўлланилмоқда. Нефтдан олинадиган маҳсулотларни ажратишда бу элакларнинг роли каттадир.

АҚШ. ГФР ва Украинада гилмоялардан ясалган органобентонитлар лак-бўёқчилик саноатида кенг қўлланилмоқда. Гилмоянинг органик эритмаларда яхши кўпчиши, улардан юқори механик, иссиқлик ва химёвий таъсирга чидамли бўёқлар ишлаб чиқариш имкониятини туғдирди. Ана шундай лак-бўёқларни Ўзбекистон шароитида ҳам ишлаб чиқариш мумкин-ку ахир. Фақат бунга тегишли эътибор керак.

Шу каби гилмояларнинг намга чидамсиз нарсаларни ўрашдаги роли ҳам кундан-кунга ошмоқда. Чехословакияда олиб борилган (1963-1964 йиллар) тажрибалар шуни кўрсатдики, шу мақсадда ишлатиладиган қимматбаҳо силикагелни гилмоя билан тўлиқ алмаштирса бўлар экан. Бу ўраш учун кетаётган сарфни 95 процент қисқартиради.

Академик С. Ю. Юнусов ва Г. П. Сидякинларнинг текширишлари натижасида гилмоянинг ўсимлик таркибидаги алкалоид-ни-дорини осонлик билан ютиши ва уни тезлик билан ўзидан осонгина ажрата олиши маълум бўлди. Шуни уқтириб ўтиш керакки, Ўзбекистон доривор ўсимликларга жуда бой. Шунинг учун бу ишларни авж олдириш вақт тақозасидир.

ТЎҚИМАЧИЛИК САНОАТИ — Ўзбекистон бу соҳада СССРда етакчи ўринлардан бирини эгаллайди. Шунинг учун гилмояларни тўқимачилик саноатида ишлатиш йўлларини излаб топиш республикамиз учун катта аҳамиятга эга. Маълум бўлишича, ип-тандаларни шлихтовка қилишда ва матоларга гул босишда гилмоялардан кенг фойдаланилса бўлар экан. Бунинг учун фақат қизиқиш ва кенг тажрибалар ўтказиш зарур холос.

АБРАЗИВ ВА ТОҒ САНОАТИ — Гилмоя ва қум қоришмасидан юмшоқ абразив қайроқ тошлар олинмоқда. Бу Тошкент Абразив заводида жорий қилинса мақсадга мувофиқ бўлур эди.

ТОҒ САНОТИ — Ҳозирги кунда чет элларда тоғ саноатининг майда чиқиндиларидаги фойдали қазилмаларни гилмоя ёрдамида бир-бирига ёпиштириб печларда эритилиб қўшимча даромад қилиняпти. СССРда Белгород области Губкин шаҳридаги илмий текшириш институтида темир-окатишларини ишлашда гилмоядан фойдаланиш устида иш олиб бориляпти. Ана шунга ўхшаш тажрибаларни тоғ саноати тараққий этган Ўзбекистон маҳаллий гилмоялар билан олиб борилса яхши натижаларга эришилган бўлур эди деган умиддамиз.

ЕРНИ ПАРМАЛАШ

Республикамизда нефть ва газ конларининг кун сайин кўпайиши ва 400-700 метр қалинликка эга бўлган туз қатламларининг мавжудлиги гилмоялардан ясалган лойқа эритмаларнинг тузга чидамлилиги, 300 метрдан ҳам чуқур пармалаш қудуқларида пайдо бўладиган юқори температура ва босим таъсирида ҳам ивиб қолмайдиган сифатлиликка эришиш катта давлат аҳамиятига эга бўлган проблемадир. Шу соҳада республикамиздаги нефть ва газ институтида М. Туранов томонидан академик К. С. Аҳмедов топган К-4 полимери билан олиб бораётган ишлар ҳурматга сазовордир. Лекин бу ишларни яна ҳам чуқурроқ, кенгроқ тарзда олиб бориш лозим. Украинада академик Ф. Д. Оваренко раҳбарлигида палигорский гилмоялари устида олиб борилган ишлар ва эришилган натижалар катта давлат аҳамиятига эга бўлиб, Ленин мукофотига тавсия қилинди.

Ана шундай палигорский гилмояларни Ўзбекистон территориясида ҳам излаб топиш ва уларни ҳар тарафлама ўрганиш Ўзбекистон Геология министрлигининг ва республика илмий текшириш институтларининг кун тартибига киритилиши ҳозирги вақтнинг талабидир.

ҚУРИЛИШ Гилмояларнинг қурилишдаги тутган ўрни жуда каттадир. Гилмояларни 1100-1200 даража қиздирилса, улардан сувда сузувчи енгил ғовакли, усти ойнасимон силлиқ тошдан қаттиқ — керамзит олинади. Бу материалдан ясалган иморатларнинг нархи ғиштин иморатлардан 52 процент арзон тушади. Улар иссиқ-совуқни, товушни ўтказмайди. Ана шундай керамзит олинадиган гилмоя Фарғона областида Чимён қишлоғи яқинидан топилди. Бундай хоссага эга бўлган гилмояларни республикамизда кўплаб топса бўлади.

Гилмояларнинг энг яхши хоссаларидан яна бири шуки, агар оддий соғ тупроғдан олинаётган ғишт таркибига 5-15 процент гилмоя қўшиб куйдирилса, ғишт устига кейинчалик чиқадиган оқ тузлар йўқолади. Бу соҳада илмий ишлар қилинган бўлишига қарамай, ҳали илмий иш практикага жорий қилинмаган. Олинаётган черепицаларга ҳам 5-15 процентга яқин гилмоя қўшилса улар юпқа, енгил, мустаҳкам бўлишлиги Л. Б. Ботвина томонидан илмий жиҳатдан исботлаб берилганига қарамай ҳанузгача қадар амалда қўлланилмай келаётир. Бунда ким айбдор?

ГИЛМОЯ ВА МЕДИЦИНА

Гилмоянинг моя жароҳатларини даволашда ишлатиш ота-боболаримизга қадимдан маълум. Ўзбекистонда Г. И. Тесленко ва Н. Е. Берекитларнинг ташаббуси билан қилинган ишлар туфайли совет гермицидини ва гилмоя қўшилмасидан олинган дори дерматологияда, чинор рангли лишайни тузатишда катта аҳамият касб этди.

1943 йилда — И. Я. Постовский маҳаллий гилмояларни сульфация ва стрептоцидга қўшиб узоқ эт олмайдиган яраларни даволашда, таннин ва стрептоцид билан қўшилганини эса куйганларни даволашда ҳарбий госпиталларда кенг қўлланди.

1944 йили профессор А. П. Терентьев огланли (Туркистон ССР) гилмоясини йирингли жароҳатларни ва турли дерматитларни даволашда қўллаганини хабар қилди. Урушдан сўнг бу соҳага яна ҳам қизиқиш туғилди.

Украина академиги Ф. Д. Овчаренко таклифи бўйича кейинги кунларда Киевда бирмунча ижобий ишлар қилинди. Украина гилмояси, сут қанди ва глюкозанинг тенг миқдорда қўшилган аралашмасидан плюлар ясаш имконияти топилди. Шулар томонидан гилмояларнинг айрим турлари оёқ терлашига сепадиган даво сифатида ҳам қўлланилди. Гилмоянинг яна бир тури фенацетин, фенобарбитал, хлорводородли хининни таблетка ва юмалоқ қилишда ишлатилиб, бунга сарф бўладиган қимматбаҳо крахмални тежаб қолишга ёрдам берди. 8 процентли гилмоя лойқаси-гели тиш ювиш пасталаридаги глицеринни тежашда қўлланилган. Гилмоядан шундай мазлар тайёрланганки, улар 6 ойга қадар қуримаган экзема ва қизил волчанка касалликларини тузатишда яхши натижалар берган. Кейинги текширишлар шуни кўрсатдики амино-гилмояларнинг дори тайёрлашдаги истиқболи жуда катта ва бу соҳада илмий-текшириш ишлари давом этмоқда.

Гилмояларнинг халқ хўжалигида тутган ўрни ҳақидаги бахсни яна давом эттириш мумкин.

Ўзбекистонда кенг тарқалган гилмоялар устида олиб борилаётган илмий ишларни янада кенгайтириш зарур. Гилмояларни комплекс равишда ўрганиш учун Ўзбекистон Фанлар академияси қошида янги илмий лаборатория очилган ва Ўзбекистон гилмояларидан ҳар тарафлама фойдаланиш тўғрисида илмий симпозиум Тошкентда чақирилса мақсадга мувофиқ бўлур эди.

М. ЗОКИРОВ,
геология-минерология фанлари кандидати.

Сиз суратда: пойтахтимизнинг 4-қурилиш тресги тўртинчи қурилиш бошқармасига қарашли бир группа илғор бинокорларни кўриб турибсиз. Шу кунларда улар Луначарский массивида янги турар жой биноларини қурмоқдалар. Уларнинг ҳар бири коммунистик меҳнат бригадаси аъзоси ҳисобланади. (чапдан ўнгга) ғишт терувчилар М. Раҳимов, М. Мелиев, Ш. Аҳмедов ва қурилиш объекти бошлиғи А. Зафаров ўртоқлар.

М. Нуриддинов фотолари.

ЯНГРАСИН ҚЎШИҚ, ЯНГРАСИН ГУЛЁР!

Қаршимиздаги хоналардан бирида ёқимли ашула, иккинчисида доиранинг шўх оҳанги, учинчисида қизларнинг енгил рақсидаги қадам товушлари эшитиларди.

Хоналарнинг бирини очдик. Бизни Маданий-оқартув техникумининг бадиий раҳбари М. Умаров илиқ кутиб олди. У музика ансамбли ва хордан таҳсил берар-кан. Ўқувчилар янги музика нотасини диққат билан тинглар эдилар.

Шундан сўнг Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист А. Илёсов ҳузурида бўлдик. А. Илёсов 1-курс клуб бўлимида солфеджио фанидан янги темани ўтарди. Бу бўлимдаги З. Турсунбоева, Н. Комилов, С. Ботиров, И. Мирзаев каби ўқувчилар аъло ва яхши баҳолар билан ўқиб яхши кўрсаткичга эришаётган эканлар.

— Техникумимизда, — дейди директор ўринбосари ўртоқ М. К. Олимхўжаева, — музика, хор, театр, кутубхонашунослик каби бўлимлар бор. Ўқувчиларнинг мустақил билим олиши учун барча шарт-шароит муҳайё. Жумладан ҳар хил музика асбоблари, ўқув заллари, ошхона ва буфетлар, машғулотлар ўтказиладиган хоналар ўқувчилар ихтиёрида. Ёшларга ҳар томонлама мустаҳкам билим беришда жонкуяр ўқитувчиларимиз ўз билим ва тажрибаларини аямайдилар.

Техникум фаолиятини кузатар экансиз, кўзингиз ҳар хил янгиликларга тушади. Жумладан бу йил Москва ва бошқа шаҳарларда ўтказиладиган фестивалга қизғин тайёргарлик кўрилмоқда.

Бундан ташқари доҳиймиз В. И. Ленин туғилган кунининг 100 йиллиги ва Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллигига бағишлаб, техникум ўқув залларида ҳар хил стендлар ва фотовитавкалар ташкил этилган. Ўқув юртида ҳар ҳафтада «Жаҳон бир ҳафта ичида», «Халқаро аҳвол» каби темаларда суҳбат ва лекциялар бўлиб туради.

Э. ҲАСАНОВ.

ТОРТИҚ

153-қурилиш трестига қарашли 14-қурилиш бошқармасининг 7-кварталдаги қоришмалар тайёрлаш узели коллективи бугун кечагидан кўпроқ цемент қоришмаси тайёрлаб қурилиш объектларига жўнатиш учун курашмоқда.

Узел коллективи ҳар куни 50 кубометр цемент қоришмаси ўрнига 60—65 кубометрдан қоришма тайёрлаб, февраль ойи планини муддатидан илгари адо этди.

А. Назаров, Ф. Софонкин, Ш. Курмаев каби илғор ишчилар кунлик иш нормаларини ортиғи билан адо этиб, ойлик план бажарилишига ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшдилар.

Коллектив аъзолари ўзаро мусобақани янада қизитиб, юбилей йилида 5 тонна цемент, 20 тонна қум, 2 тонна оҳак ва бошқа кўпгина қурилиш материалларни тежаб қолиш учун курашмоқда. Бу эса Улуғ Октябрнинг 50 йиллигига узел коллективининг муносиб меҳнат совғаси бўлади.

Шаҳардаги жарлар кўмиладими?

Зилзила туфайли тошкентликлар бошига тушган қийинчиликлар бартараф этилмоқда. Чунки, партия ва ҳукуматимиз мард шаҳар аҳолисига катта ёрдам кўрсатди. Шунинг билан бирга Тошкентга бепоён Ватанимизнинг ҳар томонидан бинокорлар ва аскар кийимини кийган қурувчилар ёрдамга келишди. Тошкент шаҳри жуғрофий томондан қулай, баҳаво жойга жойлашган. Лекин, шаҳар ва унинг атрофи текис эмас.

Масалан, Навоий кўчаси бўйлаб Ўрдадан Чорсугача, Фурқат кўчаси бўйлаб келаверишдаги жарликлар суви бадбўй, атрофлари ахлатдир. Фурқат кўчасидан Беруний майдонига, ундан Большевик кўчаси билан Комсомол кўлининг орқа томонига ўтсангиз у ерларда ҳам манзара юқоридагидек. Бундай жарликлар Чарх камолон қабристони атрофида Самарқанд дарвозасидаги Зах ва ундан нарида ҳам неча километрга чўзилиб ётибди. Бу жарликлар ёнига борган кишининг кўнгли беҳузур бўлади, албатта. Бу жарликлардан Большевик кўчасидаги ҳамомдан чиқаётган ифлос сувлар оқиб ўтади. Чиғатойдаги ёғоч бозоридан Гулобод ва Кўксув кўчалари бўйлаб Бўржаргача, чуқурдан захга томон кетадиган катта жарлар бор.

Маълумки, Январь кўчасидаги мутахассислар уйи ёнидан Бешёғоч сувини олиб ўтилди. Икки дарвозалик сув тўғони қурилиб, иншоот ҳам битган. Лекин «Пахтакор» стадионининг олдида Анхорнинг озгина эски тармоғи кўмилди, қолган ери шу аҳволда қолиб кетди. У ерлар ҳозир на анҳор эмас ва на ахлатхона эмас. Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

Ҳозирги кунда Тошкентни қайта қуриш жараёни қизғин кетяпти. Айниқса кўп жойлар бузиляпти. Чиқиндилар ағдарма машиналарда шаҳар атрофларига элтиб ташланяпти.

Мен шу чиқиндилар билан, иморатларнинг пойдевори қазилганда чиқаётган тупроқлар билан юқорида кўрсатилган ва шаҳарнинг ҳуснига, тозалиғига доғ бўлиб ётган ерларни тўлатилса, деган мулоҳазадаман.

Шундай қилинган тақдирда оқин сувлар, ёмғир-қор сувлари қаерга кетади?

— Бунинг учун худди ўша-ариқ жарликларда сув бемалол оқадиган чиройли ариқлар қурилиб, атрофини кўкаламзорлаштириш мумкин.

Иккинчи фикр шуки, ҳозирги вақтда чиқиндилардан, қазилаётган ер ости тупроқларидан фойдаланиб қолинмаса келажакда ўзга ердан атайлаб тупроқ олиб келиб тўлдириш жуда қийин бўлади. Бу қимматга тушади.

Шарқнинг машъали бўлган Тошкент энг йирик шаҳарлардан бири. Бинобарин, эътиборлик шаҳримиз ўйдим-чуқур, жар-жур бўлиб ётиши давримизга тўғри келмайди. Бу ишга алоҳида эътибор берилиб албатта жарликлар тўлдирилиши керак.

А. РАҲИМОВ,
биология фанлари кандидати.

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ 2 бет.

4 МАРТ, 1967 Й.

ЮБИЛЯРЛАРИМИЗ

ҲУРМАТГА ЛОЙИҚ ИНСОН

Бугун Ўзбекистон ССР халқ артисти Шариф Қаюмов 60 ёшга тўлди. У санъат соҳасида 40 йилдан буён ижод қилиб келмоқда. Косиб оиласида туғилган Шариф ака 1920 йили мактаб қучоғига боради. Мактабни тамомлагач, Халқ маорифи институтига ўқишга кириб, шу ердаги бадиий ҳаваскорлик тўгаракларида қатнашади. Шу даврда Шариф Қаюмов Бухоро театрида қўйилган спектаклларда қатнаша бошлайди.

Талантли ёш йигитни Москвадаги Маориф уйига ўқишга юборадилар. У 1924—1927 йиллар давомида Вахтангов номли театрнинг маҳоратли артистларидан саҳна санъатини ўрганади. Рус театрининг саҳна усталаридан олган билими Шариф Қаюмовнинг ўзбек ва рус театри саҳналарида олиб борган ижодида катта кўмак бўлди.

Шариф Қаюмов Москва студиясини тамомлаб қайтгач, Ленин орденли Ўзбек Давлат Академик драм театрига ишга киради.

30 йилдирки, Шариф ака Ҳамза номли театрда муттасил артистлик ва режиссёрлик вазифасида ишлаб келмоқда. Шу йиллар мобайнида артист театр саҳналарида жуда кўп образлар яратди. «Исён»даги Фурманов, «Икки коммунист»-даги Пўлат, «Гамлет»-даги Горацийн, «Ревизор»даги Хлестаков, «Кремль курантлари»-даги Рибаков, «Отелло»даги Кассио, «Сепсиз қиз»даги Робинзон ва бошқа образлар фикримизнинг ёрқин далилидир.

Шариф Қаюмов 1935 йилда республика радио комитетида актёр ва режиссёр бўлиб, 1940 йилдан бошлаб «Ўзбекфильм» кино студиясида ҳам намоён бўлади. Режиссёр қисқа метражли фильмлар яратиш билан бирга, бадиий фильмларни ўзбек тилига дубляж қилишда катта ишлар қилди. У ўзининг жонажон театрида «Олеко Дундич», «Хавфли йўл», «Парвона» каби бир неча асрларни саҳналаштирди.

Ш. Қаюмов жамоатчилик ишларида актив қатнашиб, ўз тажрибаларини ёшларга ўргатиб келмоқда. Унга 1952 йилда Ўзбекистон ССР халқ артисти деган фахрий унвон берилди.

Бугун театр коллективи ва жамоатчилиги Ўзбекистонга танилган артист ва режиссёрни — ўзбек театр саҳнасининг моҳир устаси Шариф Қаюмовнинг юбилейини кенг нишонламоқда.

Назми Кабирова пойтахтдаги ипак ўраш комбинати ипак ўраш цехининг ишчан автоматчиларидан бири. У аъло сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш билан бирга смена ва ойлик топшириқларини мунтазам равишда ортиғи билан адо этмоқда. Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллиги шарафига илғор ишчи Назми Кабирова йиллик топшириғини ўн ойда бажариш мажбуриятини олди.

Суратда: Н. Кабирова.

«АЛДАГАНИ БОЛА ЯХШИ»

— Мактабда ошхона бўлмаганига яраша, буфетимиз тузукроқ ишласа ҳам майлиди-я!

— Нимасини айтасиз, деди ўқитувчи М. Тожиева ҳамкасби М. Зоҳидованинг гапини маъқуллаб. Ҳар куни пирожки ва беляши ейиш ўқувчиларнинг жонига тегди.

— Шу пирожки билан беляшилар яхши пиширилган, кампиёз бўлсачи! Мана буни қаранглар, деб кўлидаги беляшини ёриб кўрсатди Ф. Усмонов. Шундоқ хамир. Мактаб врачлари Ж. Жуманиёзова, А. В. Юдиналар ҳақиқатда ҳам бугун келтирилган 150 та беляшининг бутунлай яроқсиз эканлигини аниқладилар. Бундай ҳол тез-тез юз бериши ачинарли, албатта. Бир донаси 10—11 тийин турадиган овқатнинг ювинди челакка тушиши увол эмасми? Чунки, келтирилган пирожки ва беляшилар ҳом бўлади.

Ана шу сифатсиз «таомлар» соат 11-12 ларда келтирилади. Умуман буфет хизматидан ўқитувчилар, ўқувчилар, мактаб врачлари бир эмас, бир неча бор буфетчи К. В. Васильевага ва буфетни оталиққа олган Киров район ошхоналар трестига қарашли 10-ошхона директори Б. М. Дубинскийга шикоят қилишган эди.

Лекин, Б. М. Дубинский 1200 га яқин хўрандаларнинг талабига эътибор бермай келяпти. У беш ой мобайнида бир марта мактаб буфетида бўлган, холос. Мактаб буфетидаги 400 тага яқин кефир шишалари олиб кетилмай, чанг босиб ётибди.

Буфетда чой масаласи ҳам ёмон аҳволда. Биронта пиёла йўқ. Битта чойнак ва титан бор, стаканлар етишмайди.

Б. М. Дубинский кабинетдан чиқиб, мактаб буфети хўрандалари талабини ўз қулоғи билан эшитиб, буфетга келтириладиган таомлар турини кўпайтирса, ёш хўрандаларнинг оғзига ёқарли таомлар хиллари устида ўйлаб кўрса ёмон бўлмасди.

С. СУЛТОНОВ.

Шанба оқшоми

КИНО-ЭТЮДЛАР

Дмитрий Шостакович биринчи марта фильм қаҳрамони бўлиб қолди. Марказий илмий фильмлар студиясининг режиссёри А. Гендельштейн экранда бир ярим соат кўрсатиш учун кифоя қиладиган мароқли ҳужжат ва материаллар тўплади. Шундай бўлса ҳам бу тўлиқ метражли фильмга камтарлик билан «Композитор портретига этюдлар» деб ном берилди.

Лекин ҳозирги замоннинг энг буюк композитори тўғрисида кўпроқ нарсани билишга интилаётган томошабинни шу жанр ҳам тўла қаноатлантира олади. Фильм эса Шостаковичнинг бир қанча асарларини яратиш тарихини «кўриш» имкониятини беради. Композиторнинг скрипка учун ёзган концертидан айрим парчалар Леонид Коган ижросида фильмга киритилди. Виолончел учун оркестр билан ижро этиладиган иккинчи концертда Мстислав Ростропович виолончел чалиб берди.

Композитор ўзининг машҳур еттинчи симфонияси устида қандай ишлаганлиги, унинг қамал ичида қолган Ленинграддаги квартирасида суратга олинди. Шостакович асарлари композиторнинг иштирокида репетиция қилинаётган турли вақтларда суратга олинган кадрлар жуда ҳам мароқли.

Фильм авторларининг Святославь Рихтер, Галина Вишневская билан ҳамда Шостакович асарларини ижро этган бошқа атоқли санъаткорлар билан қилган суҳбатлари улуғ композитор тўғрисидаги хроника ва кузатишларни тағин ҳам мукаммаллаштиришга ёрдам берган.

ФАРМАЦЕВТ МАСЛАҲАТИ

Водород пероксиди эритмаси рангсиз, тиниқ, ўзига хос кучсиз ҳидли суюқлик бўлиб уни яраларни, кесилган, тилинган, шилинган жойларни ювишда, оғизни ёқимсиз ҳидини кетказиш учун чайқашда ишлатилад. Оғиз чайқаш учун 1—2 чой қошиқдаги 3 процент водород пероксиди эритмасини бир стакан қайнаган сувга аралаштирилади.

Водород пероксиди эритмаси қон тўхтатиш хусусиятларига ҳам эга. Бурундан қон кетаётган пайтларда бурунга бир неча томчи водород пероксиди эритмасидан томизилади ёки пахтани шимдириб бурун кавагига тиқиб қўйилади.

Бу препаратни пробкаси мустаҳкам беркитилган шиша идишларда, салқин, қуёш нури тушмайдиган жойда бир йил муддатгача сақланади.

* * *

Борат кислотаси ҳидсиз, рангсиз ёки оқ рангли кристалл порошок бўлиб қайноқ сувда ва глицеринда яхши эрийди. Уни 2—3 процентлик сувдаги эритмаси кўз, яраларни ювишда, оғиз ва томоқни чайқашда, касаллик тарқатувчи микробларни ўлдирувчи антисептик сифатида ишлатилади. Бунинг учун бир чой қошиқ борат кислотасини бир стакан қайноқ сувда эритиб илиқ ҳолда қўлланилади.

Савдо янгиликлари

НАВБАТ КУТМАСЛИК ЧОРАСИ

Навбат кутиш ҳозирги кунда катта шаҳарлардаги кўнгилсиз воқеалардан ҳисобланади. Навбат кутиб кишиларнинг кўпгина қимматли вақтлари беҳуда кетади. Ўз-ўзига хизмат кўрсатувчи дўконларда навбат кутилмайди. Лекин ҳамма маҳсулотни ҳам олдиндан қадоқлаб ўраб қўйиб ва қоғоз халтачаларга солиб бўлмайди.

Германия Демократик Республикаси савдо ходимлари жаҳондаги йирик савдо марказларида савдо ишлари қандай ташкил этилганлигини ўрганиб, Швециянинг бу соҳадаги тажрибасини ўзларида қўлладилар. Харидор дўконга кириши билан номер олади, бу номер эса унинг навбати ҳисобланади. Прилавка устида ҳамма томондан яхши кўриниб турадиган ёруғлик таблоси бўлади, таблода сотувчи хизмат кўрсатаётган харидорнинг номери кўрсатилиб туради. Харидор эса бўш вақтини ҳисобга олади ва керакли вақтда сотувчи олдига келади.

Германия Демократик Республикаси инженерлари харидорларни навбати келганда чақириш учун ана шундай конструкциядаги бир неча установка яратдилар. Бу установкалар ҳозир Берлин, Лейпциг, Ауэ ва Карл Маркс-Штадт шаҳарларида синовдан ўтмоқда.

ДОРИВОР ГИЁҲЛАР

Киши ҳаётини сақлаб, уни озуқа билан таъминлаётган муқаддас ер, мабодо бетоб бўлиб қолсангиз, шунда ҳам жонингизга оро кириб даволаши мумкин. Кўп йиллардан бери ота-боболаримиз табиб, ҳаким ва дорифуруш атторларнинг таклиф этган гиёҳ ва ўсимлик маҳсулотлари билан даволаниб келганлар.

Кўп синовлардан ўтган гиёҳ ва ўсимлик маҳсулотлари халқ тиббиётида, ҳатто илмий медицинада ўз мавқеини сақлаб келмоқда. Гиёҳ ва ўсимликлардан фойдаланиш гарчанд ишонарли бўлсада, баъзан уларни ишлатишга чек қўйган доришунос олимларимизнинг талаби ҳақлидир. Синалган гиёҳ ва ўсимлик маҳсулотларидан фойдаланишни қисқача таништириб ўтамиз.

Чўл ялпизи (Шальфей) барглари

Дорихоналарда бу ўсимлик барглари тайёр ҳолда, 50 грамм миқдорда қоғоз қутиларда сотилади.

Чўл ялпизи шиллиқ пардаларнинг шамоллашида, томоқ оғриғида, ангина каби касалликларда жуда яхши ёрдам беради.

Бунинг учун икки ош қошиқ миқдорида чўл ялпизи барги олиниб, бир стакан қайноқ сув билан қориштирилади. Сўнгра 20 минут совутилади. Сўнг дока орқали сузилиб, оғиз бўшлиғи ялпиз суви билан кунига 4—5 марта ғарғара қилиниши лозим. Шуни эсда тутиш керакки, бу суюқлик 2 кундан ортиқ сақланмаслиги лозим, акс ҳолда у ўз таъсир кучини йўқотиши мумкин.

Қора ангиз илдизи ва илдизпояси

Қора ангиз илдизи ва илдизпоясининг қайнамалари балғам кўчирувчи сифатида, ич бурмада ҳамда жигар касаллигида ўтсапро ҳайдовчи сифатида ичилади.

Бунинг учун дорихоналарда сотиладиган Қора ангиз (девясил) нинг илдизпоясидан бир ош қошиқ чамасида олиб, бир стакан сувда 20 минут давомида қайнатилади, сўнгра совигунича тиндириб қўйилади. Сузилгач, ош қошиқ билан кунига 3—4 марта ичиш тавсия этилади.

Дўлана (боярышник) гуллари

Дўлана гулбарглари дамламаси кишига куч бағишлайди, шу билан бирга юракнинг иш фаолиятини яхшилайди. Бир чой қошиқ гулдан олиниб бир стакан қайноқ сувда 10 минут давомида дамланади, сўнгра дока орқали сузилиб, ош қошиқда 2—3 маҳал истеъмол этилади. Юрак нозик аъзолардан бўлганлиги туфайли дўлана баргларидан фойдаланишда врач билан маслаҳатлашиб истеъмол этилса яна ҳам мақсадга мувофиқроқ бўлади.

Момақаймоқ (қоқи) илдизи

Момақаймоқнинг қуритилган илдизини иштаҳа очиш мақсадида чой қилиб дамлаб ичилади. Шу билан бирга бу ўтни овқатни ҳазм этиш, жигар ва ўт касалликларини даволаш ҳамда доимий вазиятда ич юмшатувчи сифатида қўлланилади.

Халқ тиббиётида момақаймоқ юқоридаги мақсадлар учун қўлланилиб, шу билан бирга, унинг қайнамасини йўталга ва кўкрак юмшатувчи сифатида ҳам ишлатилган. Яна унинг ажойиб томони қон тозалашда катта аҳамиятга эгалигидир. У чипқон чиққанда, говмучча, ҳуснбузар ва ҳар хил тошмаларда ичилади.

Бунинг учун майдаланган момақаймоқ илдизини бир чой қошиқда олиниб, бир стакан сувда чой сингари дамланади, сўнгра 20 минут чамасида совутилади, шундан кейин сузилиб, чорак стакандан кунига 3—4 марта овқатланишдан ярим соат олдин ичилади.

Сиз уни дорихоналардан рецептсиз харид этишингиз мумкин.

Арғувон гуллари

Арғувон гули (тўлиқ гуллаган пайтида) эфир мойлари, глюкоза ва бошқа моддаларга бой.

Арғувон дарахтининг гуллари, асосан, шамоллашда терлатувчи ҳисобланади. Унинг терлатувчи хусусияти тери ости безларини таъминловчи қон томирларини кенгайтириши билан исботланади.

Буни ишлатиш учун икки ош қошиқ миқдоридаги арғувон гули икки стакан қайноқ сув билан 10 минут чамасида қайнатилиб, чой сингари дамланади, сўнгра иссиқ ҳолида кечқурун ўралиб ётган ҳолда ярим стакандан ичилади.

Арғувон гули дорихоналарда 100 граммлик қутиларда сотилади.

Шу кунларда учраб турган тумов, шамоллаш ҳолларида уни истеъмол этиш яхши натижа беради.

М. НАБИЕВ,
Ўзбекистон дорихоналар бош бошқармаси информация бўлимининг инспектори.

ЧОЙ ҲАҚИДА

Ёши улғайганроқ кишилар орасида мазали, хушбўй, энг муҳими организмни мустаҳкамлаш хусусиятига эга бўлган ичимликка безътибор қарайдиган одам топилмаса керак. Мен чойхўрларнинг ёшини бекорга қайд қилаётганим йўқ. Ёшлар одатда унга эътибор бермайдилар. Бунинг сабаби шундаки, ёш кишининг организми ҳеч қандай мустаҳкамловчи, қувватни оширувчи дори-дармонга муҳтож бўлмайди. Мабодо ёш киши организмида ақлий ёки асабий-эмиционал зўриқиш пайдо бўлиб қолгудек бўлса, ёш кишиларнинг мослашиш ва тиклаш механизмлари шундай ғайрат билан «ишлайдики», толиқиш орқасида вужудга келган бузилиш ҳеч қандай мустаҳкамловчи, қувват берувчи дори-дармонсиз ҳам тезда ўз ҳолига қайтади.

Кексайган кишиларга келганда иш бошқача. Бу ёшдаги кишилар турли зўриқишларга дучор бўлиб, тиклаш механизмлари эса бу зўриқишларни тездан енга оладиган даражада тигга эгадир. Чой катехинлари қон томирларини, айниқса майда (капиляр) томирларни мустаҳкамлайди ва томир деворларининг ўтказувчанлигини пасайтиради.

Чойнинг муҳим таркибидан бири — кофеин алколоидидир. У марказий асаб системасини қўзғатиб, ақлий фаолиятни оширади. Чой худди мана шу кофеин ва танин туфайлигина организмни мустаҳкамлайди.

Кофеин юрак фаолиятини қўзғатади, буйракларнинг ишига яхши таъсир кўрсатади, овқат ҳазмини ҳам яхшилайди.

Чой таркибида хушбўй эфир мойи ҳам бўлиб, у чой ичимлигига фақат чойгагина хос бўлган ажиб хушбўйлик беради. Эфир мойи тез учувчандир. Агар дамланган чой иситилса ёки қайнатилса, эфир мойи тезда йўқолади. Бундай ҳолда чойдан эфир мойи иси эмас, балки қайнатиш натижасида чой баргидан ажралиб чиққан бошқа моддаларнинг ёқимсиз ҳиди келади.

Чойнинг маълум даражада ёзувлар ҳамма вақт ҳам ундаги чой хилини тўла акс эттиравермайди. Масалан «Экстра» номли грузин чойида 75 процент грузин ва 25 процент ҳинд чойи бор. Олий навли краснодар чойида 60 процент краснодар чойи ва 40 процент ҳинд чойи бор. Олий навли озарбайжон чойи 60 процент озарбайжон ва 40 процент хитой чойидан ташкил топган ва ҳоказо.

Кўпгина чойхўрлар магазиндан олинган чой навига қониқмайдилар. Краснодар чойини грузин чойига ва бошқа чойларга аралаштириб, ўзларига ёқадиган чой тайёрлаб оладилар.

Чойни тўғри дамлаш унинг хушбўйлилик, таъмлилик ва мустаҳкамлаш хусусиятларига таъсир қилади. Чойни энг яхшиси чинни чойнакда дамлаш керак. Дамлаш олдидан чойнак қайноқ сув билан чайқалиши лозим. Чой солинган чойнакни ўтга қўйиб, қайнатиш ярамайди. Бу тақдирда эфир мойи учиб кетиб, хушбўйлиги йўқолади.

ҳаракат қилолмайди. Ана шундай ҳолларда бир пиёла иссиқ аччиқ чой ёки кофе ақлий толиқишни кескин равишда йўқотиб, кишини тетик қилади.

Чой организмга қандай таъсир кўрсатади!

Чойнинг мазалик, хушбўйлик ва биологик фойдали хусусиятлари унда қайноқ сувда эриш қобилиятига эга бўлган моддалар бўлишидандир. Булар экстрактив (жавҳар) моддалар деб аталади. Қуруқ чойдаги ана шу моддаларнинг учдан бир қисмидан кўпроғи эриб, қайноқ сувга, яъни биз ичадиган дамланган чойга ўтади. Экстрактив моддаларнинг бир қисми (танинлар) қайноқ сувда эрийди. Чой совиганда улар идиш тагига чўкиб қолади.

Чойдаги экстрактив моддалар орасида энг кўпи дубель ёки чой танини (театанинлар) дир. Чой ичимлиги ана шу танинлар туфайлигина ўзига хос, оғизни туруш қилувчи таъм ва қизғиш-жигарранг тусга эга. Бу туруш таъмли чой танинлари овқатни ҳазм қилишга ёрдам беради.

Медицина тажрибасида кўпгина ичак касалларини даволашда танинларнинг татбиқ этилиш сабаби ҳам мана шунда. Танинлар группасида чой катехинлари, шу жумладан эпикатехинлар ҳам бўлиб, улар Р витамининнинг хусусиятига эгадир.

витаминли ичимлик эканини камдан-кам киши билса керак. Қуруқ чой таркибида С, B_1, B_2 РР витаминлари, пантотен кислота ва бошқалар бор. Бу витаминларнинг бир қисми чой ичимлигига ўтади. Масалан чой дамланганда қуруқ чойдаги С витамининнинг 80—90 проценти сувга ўтади. Шунингдек бошқа витаминлар ҳам ўтса керак.

Ҳинд чойи экстрактив моддалар, танин ва кофеинга энг бойдир. Бинобарин бошқа чойларга нисбатан унда организмни мустаҳкамлаш хусусияти ортиқроқдир. Чой нави қанчалик паст бўлса, унда экстрактив моддалар ҳам шунча кам бўлади.

Чойнинг хушбўйлиги ва таъми ҳам унинг навига боғлиқдир. Ҳинд чойи энг қуюқ, энг туруш таъмга эга бўлади. Цейлон чойи туруш таъмли бўлиб, ёқимли, хушбўй ис беради. Грузин ва озарбайжон чойлари ўз хусусиятлари билан хитой чойига яқиндир, яъни ёқимли таъм ва хушбўй исга эгадир. Краснодар чойи эса ҳинд чойига ўхшаб кетади.

У ёки бу чойга ёки унинг навига маълум сифат бериш учун масалан, таъмини яхшилаш ва янада хушбўй қилиш учун аралаштириш усули қўлланилади. Бунда асосий чойга маълум процент миқдорида бошқа чой аралаштирилади. Шундай қилиб, чой қоғозидаги

ладн.

Агар сув қаттиқ бўлса, (оҳак тузлари кўп аралашган бўлса) чойнинг таъми ҳам, хусусияти ҳам бузилади. Агар сувнинг қаттиқлиги 20 процентга етса, мустаҳкамловчи ичимлик моддаларининг ярми йўқолади.

Қуруқ чойга бошқа нарсаларнинг ҳиди тез уннаб қолади. Шунинг учун уни қопқоғи яхши ёпиладиган чинни ёки шиша идишларга солиб, ўткир ҳидли нарсалардан нарироқ ерда сақлаш маъқул.

Кўк чой ҳақида ҳам бир-икки оғиз тўхтаймиз. Чойнинг бу нави-танин ва витаминларга бойроқ бўлади. Кўк чой оғизни кўпроқ туриш қилади, у ўзига хос хушбўй ис ва ёқимли таъмга эгадир. Янги дамланганда эса оч қаҳрабо тусида бўлади.

Шуни ҳам эслатиб ўтиш керакки, иссиқ чойни ҳаддан ташқари кўп ичиш кишини қаттиқ терлатиб юборади. Бу эса юрак томир системасига зарар етказади. Уйқуга ётиш олдидан қуюқ чой ичиш ҳам тавсия этилмайди. Шунингдек қуюқ чой оғир атеросклероз, стенокардия, гипертония (қон босими ошиш) касалликлари билан оғриган кишиларга ҳам зарар қилади. Меъда яллиғланиши (гастрит) ва ошқозон яраси касаллигига дучор бўлган кишиларга ҳам кўп чой ичиш тавсия этилмайди.

(«Наука и жизнь»дан).

Профессор К. ПЕТРОВСКИЙ

РОБОТ КОНКУРСИ

В. И. Ульянов (Ленин) номидаги электротехника институтида янгича таълим методи ва воситалари лабораторияси барпо қилинди. Лаборатория Ленинграднинг кўпгина олий ва ўрта ўқув юртларида фойдаланилаётган неча ўнлаб типлардаги электрон «ўқитувчилардан» энг қулай ва самарали моделларни танлаб олади. Шунингдек, лаборатория коллективига «таълим берадиган» машиналар ишлатиш ягона методикасини ишлаб чиқиш вазифаси ҳам юклатилган.

Лаборатория ходимлари ўтказадиган тажрибада энг «ақлли» ва «сабр-тоқатли» электрон ўқитувчиларгина студентлар билан машғулот олиб бориш ҳуқуқини оладилар. (ТАСС МУХБИРИ).

Рассом табассуми

Яқин келажакда.

— Мана, шуларни туни билан эрталаб менга маъносини айтиб берасан...

Нокаут.

Аҳолига хилма-хил ва аъло сифатли товарлар етказиб берайлик

МИНГ ХИЛ БАЙРАМ СОВҒАЛАРИ

Москва шаҳар ижроия комитети металлни ишловчи бошқармасининг хоналаридан бири бугун кўргазма залига айлантирилган. Стол, стеллаж, стул ва дарчаларга янги товарлар терилган. Бу ерда зажигалка, подсигар, упадон, стол ва деворга ўрнатилган эсдалик медаллари, совғалар бор.

Кўпгина буюмларга «1917 — 1967», «Октябрнинг 50 йиллиги» — деган ёзувлар ёзилган. Ҳали 7 ноябргача анча узоқ бўлиб кўринсада, бошқармада бу байрамга аллақачонданоқ тайёргарлик кўрила бошланди.

Шунинг учун ҳам техника кенгаши одатдагидан кўра тез-тез тўпланадиган бўлиб қолди. Энг яхши мутахассислар юбилей йили товарларининг намуналарини қараб чиқмоқдалар. Фақат шундан кейингина бошқармага савдо ходимлари таклиф қилинади. Улар билан буюртмаларнинг сони, уларни тайёрлаб бериш муддати ва албатта нархи ҳақида гап боради.

Икки рақамни таққослаб кўринг. Ўтган йили корхоналар аҳоли эҳтиёжи учун 73 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқардилар. Ҳозирда эса йиллик план — 83,7 миллион сўмлик деб белгиланди. Бир йилнинг ўзида 14 процент ўсиш.

— Бу кўрсаткич маҳсулот ҳажми бўйича, — дейди бошқарма техника бўлими бошлиғининг ўринбосари А. В. Колоскова, — маҳсулот ассортименти ҳам ўзгарди. Ўтган йили биз 30 хилга яқин эскириб қолган маҳсулотларни тайёрлашни тўхтатдик, уларнинг ўрнига кўплаб янги, замонавий товарлар ишлаб чиқаришни йўлга қўйдик.

Сумка - холодильник бу йил ишлаб чиқарила бошлаган янгиликлардан. У саёҳат ишқибозларига жуда қўл келади. Махсус материалдан тикилган сумка деворлари совуқни яхши сақлайди, унга бир неча бўлак ях солиб қўйилади. Бу «холодильник»даги озиқ-овқат иссиқ кунларда ҳам бир сутка мобайнида бузилмайди. Бу сумка шу йилнинг иккинчи ярмидан ишлаб чиқарила бошлайди.

«Зайка» болалар фильмоскопи, сабзавотларни уй шароитида консерва қилиш учун мосламалар, «УЮТ» электр ўчоғи — бу ва бунга ўхшаган кўплаб буюмларни бошқарма корхоналари ҳозирнинг ўзидаёқ ишлаб чиқара бошладилар.

Металлчилар буюмларнинг ташқи кўринишини ҳам яхшилаш, уларга жило беришда замонавий усулларни қўллашга асосий эътиборларини қаратганлар. Эндиликда буюмларнинг ташқи кўринишини безашда электр ҳимия усули билан жило бериш ва пластмасса қўл келмоқда. Чиқиндилардан фойдаланиш ҳам яхшиланди. Агар илгарилари чиқиндилардан маҳсулот ишлаб чиқариш билан бошқарманинг етти заводи шуғулланган бўлса, эндиликда бу иш билан ўн уч корхона шуғулланмоқда. Улар 633 минг сўмлик 38 хил буюм ишлаб чиқармоқдалар.

В. ГОРДИН.

Суратларда: чапдан ўнгга — «Знайка» фильмоскопи, кўтариб юриладиган сумка — холодильник, «Космос ФК-1 фотоувеличетели ва аёллар учун юз терисини буғлантирадиган ПА — 1 — К аппарати.

А. Веременко фотоси.

(«Вечерний Москва»дан).

Лирика

ЎН САККИЗ ЁШИМ

(ЮЗ ЯШАР ОНА ОРЗУСИ)

Кичкина гул боғ ичида айланур бошим менинг,
Гул экиб кетган меним-чун ёри сирдошим менинг,
Гул узиб ёдимга тушса оҳудек шўхликларим,
Дил уйи нохуш ўлиб, дарё бўлур ёшим менинг.
Қайдасиз, эй лола янглиғ ол жамол дугоналар.
Сиз эдингиз севги бўстонида сирдошим менинг.
Ишқ билан бедор бўлиб ойдинда юргоним қани,
Бўлмагайму қайта келса ўн саккиз ёшим менинг?!

НАЙЛАСИН

Нурли чеҳрангдан шаҳон бўлмай чароғон найласин,
Айламай қаддингга таъзим боғи-бўстон найласин.
Субҳидамда гул юзинг атрофида чақ-чақ уриб,
Ишқ куйига бўлмайин булбул фаровон найласин.
Бос қадам саҳро сари ўйнаб-кулиб, мардонавор,
Айламай босган изинг саҳрони бўстон найласин.
Гуллагай, гуркирагай гулшан Ватан бизлар билан
Айт-чи, энди, дилбарим, дилларда армон найласин?!

БЕВАФОЛАР

Йиллар қошингда бўлгай парвона бевафолар,
Тушса бошингга бир иш бегона бевафолар,
Этманг юракни ҳадя, эй ёронлар, уларга,
Ташлаб кетарга топгай баҳона бевафолар.
Вафони касб этайлик, вафо билан ўтайлик,
Мардоналарга бўлсин ҳайрона бевафолар.
Ишқ бир улуғ иморат, унвонидир муҳаббат,
Ҳеч вақт уни этолмас ҳайрона бевафолар.
Усмон, вафо тилингда, гуллар унар йўлингда,
Асло бунга чидолмай гирёна бевафолар.

Усмон ЮСУПОВ.

«ЕрАЗ» автомобили республика бўйлаб уч ярим минг километр йўл босди. Журналистлар унинг биринчи пассажирлари бўлди.

Ереван автомобиль заводи бу бир тонналик янги автомобиль фургонини кўплаб ишлаб чиқара бошлади.

Суратда: янги автомобиль Арманистон йўлларида.

Г. БАГДАСАРЯН фотоси, ТАСС фотохроникаси

МЕҲМОН КЕЛСА ОШ УСТИГА

Ишчи Иброҳим ака Тўлаганов шанба куни кечқурун ўзининг беш боласи билан дастурхон атрофига ўтирди. Рафиқаси Ўғилой опа паловни эндигина сузиб дастурхонга келтирган ҳам эдики, кўча эшик тақиллади. Иброҳим ака эшикка чиққанда уч киши эшик олдида турарди. Уларнинг бошпана излаб, келганликларини пайқаган оила бошлиғи ичкарига бошлади. Дастурхон ёнига ўтказди.

Ийманиб ўтирганликларини кўрган Ўғилой опа ҳазиллашиб: — қани меҳмонлар, уялманглар. Бизда бундай кишиларни «қайнонаси севган дейишади», — дея овқатга таклиф этди.

— Қани, меҳмон, қаердан сўраймиз, — деди чой узатиб мезбон. Пахтакор Таниберган Турсунбоев воқеани айтиб берди.

— Сирдарё областидаги Еттисой райониданмиз. «Красная звезда» пахтачилик совхозининг 5-бўлимида турамиз. Ўғлим Омонбек 2-синф ўқувчиси. Қаттиқ касалланди. Район врачлари уни қулоғи шамоллаб, асабига таъсир қилганлигини айтишди. Ўғлимнинг касали юзасидан консультация олиш учун ТошМИ клиникасига йўлланма беришди. Хотиним Хоним билан бугун Еттисойдан автобусда Тошкентга — ТошМИга келдик. У ердан 10-шаҳар касалхонасига йўлланма беришди. Касалхонага келгунимизча оқшом қўнди.

Қабулхонада бугун шанба эканлиги, мутахассис врач йўқлигини айтишди. На чора, душанба куни келишимизни айтишди. Икки кеча қаерда тунаш мумкин? Тошкентда қариндош-уруғларимиз йўқ. Соат 8 дан ошган, ўғлим Омонбек ухлаб қолянти. Мана шундай қилиб сизнинг эшигингизни тақиллатдик, дея сўзини тугатди ота.

— Биламиз. Ҳозир Тошкентимизда турар жой танқисроқ, — деди Иброҳим ака. Аммо, кўплаб уй-жойлар, меҳмонхоналар қурилянти. Мана уй, мана жой. Душанба кунигача меҳмонимиз бўласиз. 10-шаҳар шифохонаси ёнгинамизда, у ерда малакали врачлар хизмат қиладилар. Ўғлингиз Омонбекни кўриб, даволашади, албатта, — деди яна Иброҳим ака.

Меҳмонлар яқин кишилардек иззат-икром билан икки кеча кундуз меҳмон бўлишди ва уларга чин дилдан ташаккур айтиб Сирдарёга қайтишди.

Бу воқеа Октябрь район, «Қизил Ўзбекистон» маҳалласидаги ён қўшним — Иброҳим ака оиласида бўлиб ўтди.

И. АХРОРОВ.

ҲАМШАҲАРЛАРИМИЗ ФАЗИЛАТИ

Юлиан СЕМЕНОВ

АТАМАННИНГ ҚАТЛ ЭТИЛИШИ

(ҲИКОЯ)

Зимистон, этни жунжиктирадиган тун эди. Тоғ яйловларидан эсаётган шамол чириган ўт ҳидини олиб келарди: бу йил қор тушгани йўқ, шунданмикин, ўтлар қирқ градусли совуқда сарғайиб ётар, худди пўлатдан қилинганга ўхшарди.

Ушурбоев Чоришевнинг олдига соат ўн бирларда келди. У отни қўйиб, ем берди-да, Хитой, Ҳиндистон, Афғонистондан келган савдогарларнинг устларидан ҳатлаб-ҳатлаб, Чоришевнинг хужрасига ўтиб борди. Қаердандир гиёҳванднинг ниманидир чапиллатгани, қиҳ-қиҳ кулгани эшитилди. Нироқлардан ит улиши келар, унинг мунгли садолари осмони фалакка ўраларди.

Чоришев кигиз устида ёнбошлаб ётар, сигаретнинг чўғига тикилганча ўйланар эди. Сигарет американиків бўлиб, мазаси ғалати, хашакка ўхшар, ундан асал ҳиди келарди. Азиз букчайиб ухлаб ётарди. Ҳожаров оға-ини Бойсимовлар билан бирга деворга суяниб ўтирарди. Улар кўзларини юмиб ўтиришар, чунки ухлаб, ухлашолмас, аммо уйқусизлик уларни қаттиқ чарчатган эди.

— Совқотдингми? — сўради Чоришев.

— Йўқ.

— Қайноқ чой бор, ичгин.

— Раҳмат. Мана — Суворинидан.

Ушурбоев Чоришевга хатни берди. Хат тердан ҳўл бўлиб кетган эди. Хатда: «У касал эмас. Ишни бугун, жуда бўлмаганда, кечи билан эртага тугатиш керак. Революция ҳавф остида» — деб ёзилганди. Чоришев сигаретини ўчирди, орқасига суяниб ўтирди, қўлларини боши орқасига қўйиб, ёрилиб кетган шипга тикилди. «Дулов менга ишонади, мен ўзининг ялоқси, деб билади, мен унга кўп ҳақ тўлаяпман, шунинг учун у менга хизмат қиляпти, деб ўйлайди. Муттаҳам! У менинг дилимдагини — татар, уйғур, қозоқ, ўзбекнинг дилидагини ҳеч қачон тушунмайди. Бизнинг уйимизда Петроград ёққан чироқни кўролмайди. Тирик мурда у. Ҳа, тирик мурда!» Чоришев кўзларини юмди-да, деди:

— Азизни жўнатиб юборсакмикин. Ҳали жуда ёш.

Ҳаммалари индамай, Носирга тикилишди. Носир Азизга ака бўлади. Ҳозир унинг гапи ўтади. Носир пиёлани бўшатди-да, деди:

— Бугундир, эртадир, бола жангчи бўлиши керак. — Носир укасининг тиззасига қўлини оҳиста қўйди. Азиз сўна чаққан отдай қалтираб кетди, дик этиб ўрнидан турди.

Чоришев ҳамон шипга қараб ётганча, деди:

— Ҳозир у ерга борамиз.

Ҳаммалари буйруқни кутиб ўтирмай қўзғалишди.

— Йўқ, — деди Чоришев, — бир пас ўтиринглар, озгина ўтириш керак.

Ҳаммалари ўтиришди. Қаердадир чигиртка чириллади. Юракларини орзиқтириб юборди ёт ерлардаги бу чигиртка...

Қосимхон қалам олиб бир парча хитой қоғозга: «Атаман жаноблари! Шунча кутганимиз етар, ишни бошлаш пайти келди, ҳамма нарса шай. Тайёр турибмиз. Биринчи ўқни кутяпмиз. Баравар бошлаймиз. Қосимхонингиз» деб ёзди. У хат устида ўйланиб қолди, яна ниманидир қўшмоқчи бўлди, фикридан қайтди, хатни ўради-да, Ҳожаровга узатди. Маҳмуд хатни чўнтагига яширди.

— Азиз, — деди Чоришев, — хўжайинни чақир.

Карвонсарой эгаси дам сайин қуллуқ қилиб кириб келди. У булар савдогарга ўхшамайди, ҳуфячилар ёки афюн сотувчилар бўлишса керак, деб ўйлаган эди. Шунинг учун қуллуққа зўр берган эди.

— Раҳмат, қария, — деди Чоришев, — Даргоҳингда яхши қўноқ бўлдик. Дўстимиз шифо топди. Кетяпмиз.

— Йўлингиз бехатар бўлсин. Ой сизга офтобдай чарақлаб турсин, — дуо қилди чол.

Карвон саройдан беш юз метрча нарида Қудуқ даҳма тагига бир жуфт қирқма милтиқ яшириб қўйган эди. Ҳаммаларининг чўнтакларида биттадан тўппонча ва биттадан граната бор эди. Қирқма милтиқ тўппончага қараганда ишончлироқ деб ҳар эҳтимолга қарши гранатанинг ёнига қўшиб олган эдилар. Қудуқ қопга ўраб қўйилган милтиқларни олдида, Суйроннинг шарқий дарвозаси томонга қараб отни оҳиста йўрттириб бораётган шерикларига етиб олди. Шу ерда Носирдан бўлак ҳаммалари отдан тушишди. Олам сукунатга чўмган эди. Қозиров, Қудуқ Бойсимов ва Азиз отлар билан бирга дарвоза олдида қолишди. Дуловнинг қароргоҳига олиб борувчи кўчадан жангари қалмоқ отининг жиловини тортганча Носир Ушурбоев борарди. Унинг ортидан биринчи бўлиб Маҳмуд Ҳожаров, ундан ҳам нарироқда Чоришев билан Муқой Бойсимов ёнма-ён келишарди. Муқой кенг тўн кийган, қирқма милтиқ тўн ичида кўринмасди. Ушурбоев қалъадан сал нарироқ ўтиб қаради. Ой нурида оқариб ётган деворга оҳиста юриб турган соқчининг сояси тушиб турарди. Соқчи қўлидаги милтиқнинг найзаси худди деворни бир ердан чўқилаётганга ўхшаб кўринарди. Ҳожаров Дуловнинг қароргоҳига олиб борувчи дарвоза олдига келди. Соқчининг найзаси унинг йўлини тўсди. Ушурбоев отининг жиловини тортди. От тўхтади. Соқчининг найзаси яна асл ҳолига қайтди. Ҳожаров дарвоза ичида ғойиб бўлди. У тим қоронғи ҳовлидан ўтди, унга қараб скамейкадан туриб келган казакка тишининг оқини кўрсатиб табассум қилди, шивирлаб пароль айтди. Казак қўлини чаккасига қўйди. Эшик олдида турган қўриқчи Дулов кабинетининг эшигини очиб берди — у Ҳожаровни кўп кўрган эди.

Стол устида каттакон шам ёниб турарди. Дулов ўнг оёғини тагига қўйганча, креслода ўтирар, қўлидаги қаламни билан олдида ёзиб қўйилган картани тарақлатиб чертарди. Унинг ёнида турган адъютанти кичкина блокнотига нималарнидир ёзиб оларди. Дулов келган одамни кўриш учун бошини кўтарди. Танизди. Қовоқ уйиб сўради:

— Хўш?

Маҳмуд Дуловнинг олдига келди-да, чўнтагидан хатни олди. Дулов уни очди, «Атаман жаноблари!» — деган сўзларни ўқиди-ю, шунда дафъатан, унинг қўрқинч билан умид яшириниб ётган энг нозик ерини нимадир ўпириб кетгандай бўлди. Ялт этиб қаради. Маҳмуд юмшоқ гулдор гиламда худди қоқиб қўйгандай турарди. Дулов енгил тортиб хўрсинди, нима учундир юзини буриштириб қўйди ва ҳарфлари бир-бирига мингашиб кетган Чоришевнинг хатини келган жойидан ўқишга тутинди. Худди мана шу онда Маҳмуд билинтирмай чўнтагидан тўппончани чиқарди, шивирлаб сўкинди-да, атаманнинг кўкрагига ўқ узди. Дулов ағдарилиб тушди.

Адъютант Маҳмудга ташланди. Ҳожаров унинг пешонасига отди. Адъютант стол устига қулади, шамни ағдариб юборди. Қаердадир яқин ўртада чинқирган овоз эшитилди. Маҳмуд Дуловни оёғи билан туртиб кўрди-да, уни яна бир карра отди. Ўзини ташқарига урди. Тасир-тусир отишма бошланди.

Муқой билан Чоришев соқчини ва тўппончасини осмонга кўтариб югуриб юрган казакни бир ёқлик қилишди. Ҳожаров учлик тошга қоқилиб йиқилди, тиззаси зирқираб кетди. У лабини тишлади, оғзига шўр қон ҳиди урнади, ўзини ўрнидан туришга мажбур қилди, олдинга чопиб кетди. Дарвозадан чиқиб, у тагида отни ўйноқлаб турган Носир Ушурбоев дам юқорига, дам қароргоҳ дарвозасига ўқ узаётганини кўрди.

Уйларда шамларни ўчира бошлашди, манқалдон устида турган ёлғиз кабобпаз эса, даҳшат ичида қўрларини сочиб юборди, учқунлар совуқдан пўст ташлаб юборган сарғиш ер устида худди юзлаб ўчирилмаган сигаретга ўхшаб қолди. Ҳожаров қароргоҳ дарвозасидан отилиб чиқди. Муқой ва Чоришев уни отга ўнгариб олишди. Ҳаммаси бир зум ичида тугади.

...Қонхўр атаман Дулов устидан ўқилган ҳукм мана шундай ижро этилди.

Русчадан
И. ҒАФУРОВ таржимаси.

(Охири. Боши газетанинг 1 — 3 март сонларида).

Пойтахтимиз меҳмонлари

СУРАТЛАРДА: созандалар классик куй ижро этмоқда.

Машҳур раққоса Индрани «Кучипури» рақсини ижро этаётир.

М. Нуриддинов фотолари.

Ҳиндистон артистларининг КОНЦЕРТИ

Опа-сингил раққоса Жхавери манипури рақсини ижро этяптилар.

Тошкентдаги Свердлов номли концерт зали томошабинларни ўз бағрига сиғдиролмади. Ҳиндистон артистларининг концертини кўриш иштиёқида ҳатто Тошкент ва Сирдарё областларидан томошабинлар ошиқиб келдилар.

...Саҳнада Ҳиндистон рақс санъатининг юлдузларидан бири Индрани чарх уриб «Кучипури» рақсини ижро этаяпти. Бу рақс қарийб 4 минг йиллик тарихга эга. У асрлар давомида авлоддан авлодга ўтиб сайқаллашиб, жилоланиб камолотга етган. Рақсда қиз ҳижрони ибодатхоналардаги оҳу-фарёди, қалб қўшиғи ифода этилади.

Конферансье раққос Шекеран «Катха Кали» — «Товус» рақсини ижро этишини эълон қилади. Шекеран ўзига гард юқтирмай ноз билан оҳиста юрадиган товуснинг ҳаракатларини гавдалантиради.

Навбат рақс санъати усталаридан бири Ума Шармага берилади. У ўз ошуғининг бевафолигидан жонига қасд қилмоқчи бўлган қиз ҳолатини саҳнада гавдалантиради.

Раққоса Умар Шарманинг маҳорати, чаққон ҳаракатлари томошабин қалбига тўлқиндек бориб урилади, қарсаклар янграйди.

Шундан кейин жозибали куйлар яллаларга, яллалар рақсларга уланиб кетади. Концертда раққосалардан уч опа-сингил Жихавери, ҳамда Деви Лал ва бошқалар ажойиб маҳоратларини намойиш этдилар.

Қизлар ижросидаги «Катхак» рақси томошабинлар томонидан қизғин кутиб олинди. Бу рақс баҳор фаслида, халқ байрамларида, кўча ва хиёбонларда қизлар томонидан ижро этиладиган санъат намуналаридан биридир. Ҳиндистоннинг Панжоб, Ражастон, Уттер Прадаш штатларида ижро этиладиган бу рақс ўзбек, қирғиз, тожик рақсларига кўпроқ ҳамоҳанг бўлиб кетади. Унда Осиё қизларининг шўхлиги, латофати мужассамлашган.

Машҳур раққоса Индирани бошчилигидаги ансамбль турли штатлардаги санъаткорлардан яқинда ташкил топган. Ансамблнинг бадиий раҳбари Рави Шанкар ҳинд халқининг нодир музика намуналарини тўплаган.

Санъаткорлар биринчи концертларини Лондонда бошлашди. Уларни Москва ва Ашхобод томошабинлари кутиб олдилар, энди эса, Боку, Махачқала, Чоржўй ва Ленинград шаҳарлари бўйлаб гастролга йўл оладилар.

Машҳур раққоса Индриани бундай деди: — Тошкент қучоғида юрганлигимиздан беҳад хурсандмиз. Бу қадимий шаҳар биз учун қимматли ва муқаддасдир. Халқларимиз бошига тушган оғир мусибат шу шаҳарда бартараф этилди. Советлар диёридан бир умрга чексиз миннатдор бўлдик. Менинг ўзбек халқига бўлган муҳаббатим битмас-туганмасдир.

А. ПЎЛАТОВ.

БИЛДИРИШ

6 март соат 18 дан 30 минут ўтганда «Билим» жамияти шаҳар ташкилоти (Пролетар кўчаси, 4-уйнинг биносида халқаро ҳаёт лекторлари, пропагандистлари ва халқаро коммунистик ишчи ва миллий озодлик ҳаракатини мустақил равишда ўрганувчилар мунтазам ишловчи семинарининг навбатдаги машғулоти бўлади.

Унда Н. Березняк «Хитой раҳбарларининг ташқи ва ички сиёсат соҳасидаги иғвогарлик йўли» деган темада лекция ўқийди.

Редактор ўринбосари Ҳ. ИБРОҲИМОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

РАДИО ТЎЛҚИНЛАРИДА

5 МАРТДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

7.45 «Ота-оналар, Сизлар учун» циклидан (ўзбекча).
8.25 Халқ талантлари концерти.
9.30 «Ялла» концерти.
10.30 Ўзбек халқ куйлари.
11.10 «Нафосат даврасида» (ўзбекча).
12.15 «Эрталабки салом» (Москва).
13.00 Чорвадорлар учун концерт.
13.30 Радио эшитувчиларга музикали салом.
15.20 Сайловчиларнинг талабларига мувофиқ концерт.
17.00 Футбол. «ДИНАМО» (Москва) — «ПАХТАКОР». «Пахтакор» стадионидан олиб эшиттирилади.
18.00 «ЁШЛИК» радиостанциясининг программаси.
18.40 Қозоқ куйлари.
19.20 Дам олиш концерти.
20.00 «Нафосат даврасида». Такрорий эшиттириш.
21.20 «БАҲОР» ансамблининг концерти.
22.00 «Дунё харитаси олдида» (ўзбекча).
22.10 Ўзбекистон композиторлари асарларида Навоий лирикаси.
23.10 «Куйлар тинглаб дам оламиз» деган концерт.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 Эстрада куйлари.
19.00 Совет Армияси жангчилари учун. «Қўшиқ бошловчи» деган музикали эшиттириш.
20.00 «Юность» радиостанциясининг программаси (Москва).
21.00 Р. Толмасов ва Х. Мавлонова концерти.
21.30 Вилла-Лобос асарларидан концерт.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

14.00 1. Оффенбах. «Перикола» опереттасининг монтажи. 2. Миллёкер. «Вице-адмирал» опереттасининг монтажи.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА—4/III да **Ҳамза,** 5/III да кечқурун **Марварид изловчилар.**

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 4/III **да Парвона,** 5/III да кечқурун **Ўлимдан кучли.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА —4/III да **Қалам қошлигим,** 5/III да кечқурун **Махтумқули.**

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА — 4/III да **Ҳиндистон артистларининг концерти.**

КИНО театрларда

4 МАРТДА

Етти оғайни фарзандлари — «ЧАЙКА». «МОСКВА», «СПУТНИК», «ФЕСТИВАЛЬ» (кечқурун)

Бедорликда ўтган тунлар — НАВОИЙ номли, «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кечқурун), «СПУТНИК» (кеч соат 7 да).

Хўжа Насриддиннинг 12 кабри — «ЎЗБЕКИСТОН» (кечқурун).

Менинг ниятим — «ВОСТОК» (кечқурун).

„ЗАНГОРИ" ЭКРАНДА

4 МАРТДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида:

17.55 «ЁШЛИК» студияси кўрсатади. **«Истиқбол эгалари»** телевизион журнали.
19.00 **«Танбур навосидан»** музикали эшиттириш.
19.55 Эшиттиришлар программаси.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

20.00 «П. Чайковский номидаги...» Телевизион ҳужжатли фильм премьераси.
21.30 «Нур ва соя».
22.00 Киносаёҳатчилар клуби.
23.00 Телевизион янгиликлар.
23.30 «Огонёк». Ленинграддан олиб кўрсатилади.
00.30 Интервидение. «Конькида фигурали учиш бўйича жаҳон биринчилиги мусобақалари». Вена шаҳридан олиб кўрсатилади. Танаффус вақтида «Спартакиада кундалиги».
03.30 Москва эшиттиришларининг охири.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида:

18.15 Телевизион янгиликлар.
18.25 «ЕВГЕНИЙ ОНЕГИН». Фильм-опера.

Ўзбек тилида:

20.05 «ИККИНЧИ УЧРАШУВ». Ҳужжатли фильм.
20.55 Музикали драма ва комедиялардан ария ҳамда дуэтлар.
21.35 «ОЧИЛГАН ҚЎРИҚ» бадиий фильми (3-серия).

5 МАРТДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида:

10.55 Эшиттиришлар программаси.
11.00 Физкультура билан шуғулланинг.
11.20 Ангрен шаҳар музика мактаби ўқувчиларининг концерти.
12.00 **«Биринчи синфда икки йил ўтирган Иван Семенов ҳаётидан уч ярим кун».** Кинофильм.

Ўзбек тилида:

13.20 Болалар учун. «РИККИ-ТИККИ-ТАВИ». Мультфильм.
13.40 Ўқувчилар учун. **«Бахтимиз учун курашганлар».** Г. Петровский.
14.20 «ОТНИ КИМ МИНАДИ» бадиий фильми.
15.35 **«Техникага — кенг йўл».** Қозоқ тилида эшиттириш.
16.55 Эшиттиришлар программаси.
17.00 «БОШ ЮЛДУЗ КИШИСИ». Кинофильм.
17.20 Пионер прожектори.
17.40 Телевизион янгиликлар.
17.55 **«Октябрь»** программаси. Файзулла Хўжаев.
18.20 **«Иккинчи призвание».** Бадиий хаваскорлар концерти.

Рус тилида:

19.00 Телевизион янгиликлар.
19.15 «Бир нечта ҳарф». Ҳужжатли фильм.
19.25 Эстрада куйларидан концерт.
20.05 Киножурнал ва «БИР ПЛАНЕТАДА» деган бадиий фильм.
21.55 Эшиттиришлар программаси.

Ўзбек тилида:

22.00 **Таваккал Қодиров куйлайди.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида:

10.55 Эшиттиришлар программаси.
11.00 Ўқув эшиттиришлари программаси. Ўқувчилар учун «Иншони қандай ёзиш керак» (ўқитувчи маслаҳати).
11.30 А. П. Чехов асарлари саҳифаларидан.

Ўзбек тилида:

12.30 Ёш математикларнинг республика олимпиадаси олдидан.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

13.00 Ўқувчилар учун «Будильник».
13.30 Гимнастика • ҳамма учун
14.00 «Билим». Илмий-оммабоп программа.
14.30 Кичик ёшдаги ўқувчилар учун «Фахрий топшириқ» деган эшиттириш.
15.10 **«Фанга йўл».** Ўсмирлар учун илмий олимпиада (химиядан учинчи тур).
16.10 Москвадан олиб кўрсатиладиган кундузги эшиттиришларнинг охири.
16.50 Совет Армияси ва Флоти жангчилари учун. **«Урушдаги қаҳрамон хотин-қизлар».**
17.30 Музикали киноска.
18.00 Катта хоккейнинг учинчи даври.
18.30 Телевизион янгиликлар.
18.40 Эфирда «Молодост» — **«Горизонт».** Ленинграддан олиб кўрсатилади.
20.00 Интервидение. «Конькида фигурали учиш бўйича жаҳон биринчилиги мусобақалари». Вена шаҳридан олиб кўрсатилади.
22.15 Марк Бернес қўшиқлари.
22.55 Интервидение. Хоккей бўйича халқаро учрашув. ЧССР — Канада. Прагадан олиб кўрсатилади. Танаффус вақтида «Спартакиада кундалиги».
01.15 Москва эшиттиришларининг охири.

6 МАРТДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида:

17.55 Эшиттиришлар программаси
18.00 Телевизион янгиликлар.
18.15 «Бу гуллар ҳамма учун». Ўқувчилар учун ҳужжатли фильм.
18.25 Совет Армияси жангчилари учун «Баланд парвоз лочинлар» деган эшиттириш.
18.45 «Рим тенгдоши».
19.15 «Сен унга нима совға қилдинг?» Реклама.
19.30 Эстрада концерти.
19.55 Эшиттиришлар программаси.

Ўзбек тилида:

20.00 Телевизион янгиликлар.
20.15 **«Оловли йиллар мисралари».** Ҳамид Ғулом шеърлари асосида телекомпозиция.
20.40 **«Беш йиллик илғорлари».**
21.00 **Н. В. Подгорнийнинг Италияга визити.** Кинофильм.
21.30 **«Оламда нима гап».**
21.50 «УМРГА ТЕНГ ЙИЛ». Бадиий фильмнинг биринчи серияси.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида:

17.55 Эшиттиришлар программаси.
18.00 **«Улар Ватан учун курашганлар».** Ўқувчилар учун эшиттириш.
19.30 Ўқув эшиттиришлари программаси. Сиртдан таълим олаётган студентлар учун. «Олий математика» (рус тилида).
19.50 Телевизион янгиликлар.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

20.00 Мактабгача ва кичик ёшдаги ўқувчилар учун. «Музикали теремок». Перм шаҳридан олиб кўрсатилади.
20.30 **«Киммерийлардан биттаси».** Симферополдан олиб кўрсатилади.
21.00 Телевизион янгиликлар.
21.20 Марксизм-ленинизм асослари мактаби тингловчилари учун. «Партия коммунистик қурилишнинг ташкилотчиси». 1959—1966 йиллар. Биринчи эшиттириш.
22.00 Музикали маяк.
22.10 Эфирда «Молодость». «Ровесник». Свердловск шаҳридан олиб кўрсатилади.
22.40 А. Кузнецов. **«Ҳаёт нафаси».** Телеспектакль. Ленинграддан олиб кўрсатилади.
23.30 Телевизион янгиликлар.
24.00 Голлар, очколар, секундлар.
00.20 Москва эшиттиришларининг охири.

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА
4 мартда
Ҳиндистон артистларининг
КОНЦЕРТИ

Машҳур раққоса Индрани иштирокида Ҳиндистон музика ва рақслари.

Программада: **классик, халқ, замонавий ракс ва мелодиялар.**

Концерт кеч соат 8 да бошланади. Билетлар концерт залида кундуз соат 2 дан, район кассаларида эрталаб соат 11 дан сотилади.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА
4 мартда
БАҲОРГИ МАВСУМНИНГ ОЧИЛИШИ

Кеч соат 7 яримда бошланади.

5 мартда томошалар кундуз соат 12. 3 ва кеч 7 яримда бўлади.

Билетлар сотилмоқда.

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТР
фрак ва турли рангдаги цилиндрларни
СОТИБ ОЛАДИ

Тошкент шаҳар, Уйғур кўчаси, 2-уйга эрталаб соат 11 дан кундуз 4 гача учрашилсин.

«УЗЭЛЕКТРОМОНТАЖ»
махсус трестининг
«ПРОМСВЯЗЬМОНТАЖ» ТОШКЕНТ МОНТАЖ БОШҚАРМАСИГА

участка бошлиғи (старший ишлаб чиқарувчилар), **бош бухгалтер ўринбосарлари, старший бухгалтерлар, бухгалтерлар, омбор мудири, омбор ишчилари, алоқа монтёрлари**

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Радиальний проезд, Туркқўрғон пр. 26-уй, 5-корпус (10-трамвай, 8, 10, 47-автобуслар, 2, 7-троллейбусларнинг «Ишчилар шаҳарчаси» тўхташ жойи).

1967 йил 20 март кундуз соат 2 да Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг биология профили бўйича биология фанлари бирлашган илмий совети мажлисида (Гоголь кўчаси, 70-уй, конференц-зал) биология фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИЛАР:

А. И. Нуритдинов «Янтар кислотасининг ғўзага физиологик-биохимик таъсир хусусиятлари» деган темада.

А. А. Элчибоев «Шимолий Қирғизистон макромицетлари ва уларни хўжаликдаги аҳамияти» деган темада.

Диссертациялар билан академия кутубхонасида танишиш мумкин (А. Тўқаев кўчаси, 1-уй).

Тошкент шаҳар ижроия комитети
ОБОДОНЛАШТИРИШ БОШҚАРМАСИНИНГ ДЕКОРАТИВ БОҒДОРЧИЛИК СОВХОЗИГА

тракторчилар, шоферлар, секретарь-машинистка, ишчилар

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Пионерская кўчаси, 17-уй, кадрлар бўлими (23-автобуснинг «Роддом» тўхташ жойи).

ЎРТА ОСИЁ ИЛМИЙ-ТЕКШИРИШ ЭКСПЕДИЦИЯСИГА

инженерлар, техник-гидротехниклар, техника группасининг бошлиғи вазифасига сметачи

КЕРАК

Тошкент шаҳар, Навоий кўчаси, 9-уй, 3-қават, 15 хонага учрашилсин. Телефон 4-33-30.

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ 4 бет

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент шаҳар. Дзержинский кўчаси, 15-уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Коммутатор — В3-02-49 дан В3.02.58 гача. Редактор — В3.53.76: редактор ўринбосарлари — В3.29-33, В3.29.09: масъул секретарлар — В3.27-22: партия, совет ва касаба союз ташкилотлари, шаҳар хўжалиги бўлимлари — В3-29.42: саноат, қурилиш ва транспорт бўлими — коммутатор орқали 7.81: адабиёт, санъат ва маданият бўлими — В3.29.55: хатлар ва оммавий ишлар, физкультура ва спорт бўлимлари — В3-29.70; фан ва олий ўқув юртлари, иллюстрация бўлимлари — В3.27.57; ахборот бўлими — В3-65-57: эълонлар бўлими — В3.81.42.

4 МАРТ, 1967 ЙИЛ. Р. 04076. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64579. Нашр № 2848.